Intergemeentelijke Structuurscan

Zuid-Kennemerland

september 2012

Colofon

Bestuurlijk opdrachtgever:
Ewout Cassee, wethouder Gemeente Haarlem
Pieter van de Stadt, voorzitter portefeuillehoudersoverleg Ruimtelijke Ordening Zuid-Kennemerland

Ambtelijk opdrachtgever:
Hans van der Straaten, afdelingshoofd Ruimtelijk Beleid Haarlem

Kernteam:
Fjodor Molenaar, procesmanager
Rutger van Oppenraay, projectsecretaris
Ronald van der Aar, secretaris portefeuillehoudersoverleg Ruimtelijke Ordening Zuid-Kennemerland, gemeente Heemstede
Joost van den Tillaart, stedebouwkundige gemeente Haarlem
Martijn Dekker, landschapsarchitect gemeente Haarlem

Rapportage en onderzoek:
Joeri Stork, RegioVisie

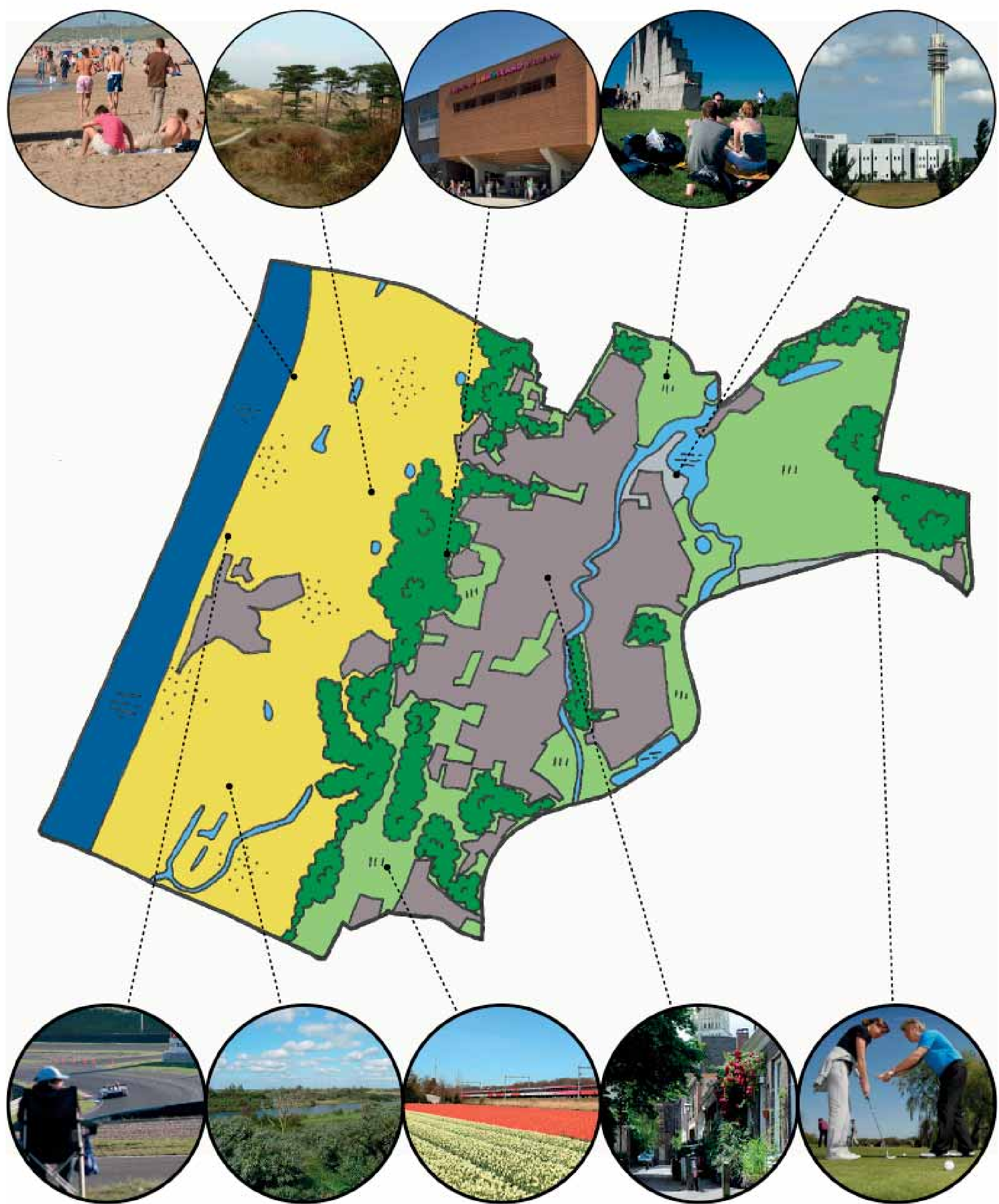
Beelden & Layout:
Inge Molema
Brenda van Leeuwen

Supervisor:
Max van Aerschot, stadsbouwmeester Haarlem

Met dank aan:
Johan Karst, Gertjan Rohaan (Gemeente Amsterdam), Anja Brandenburg (Gemeente Bloemendaal), Jan Appelman, Martine de Graaf, Magda Henzen, Jorien Kaper, Pau Tjioe Kho, Steef de Looze, Peter Schouten, (Gemeente Haarlem), Michel Driessen (Gemeente Haarlemmerliede en Spaarwouwde), Henk Keizer (Gemeente Haarlemmermeer), Ronald van der Aar (Gemeente Heemstede), Lianne van der Hek, Joost van Straaten, Tjinta Versteegen (Gemeente Zandvoort), Hans Kloosterman, Jacques Warmerdam (Gemeente Velsen), Freek Atsma (Gemeente Hillegom), Onno Zwart (Greenport Ontwikkelingsmaatschappij), Laurette van Halen, Dick Hulsebosch (Kamer van Koophandel), Jacqueline Bouwmans, Marc Hanou, Karin van Hoof, Mathea Mevissen, Joris Pieter Neuteboom, Joop Slangen, Ingrid Speekenbrink, Martijn Vos, Rien Wesenberg, Jan Wijkhuizen (Provincie Noord Holland).
En in het bijzonder: Arjen Verkaik, wethouder Gemeente Velsen

Foto’s pagina: 6, 10, 28, 34 afkomstig van Bosch Slabbers
Afbeelding pagina 33 afkomstig van Feddes Olthof

Inhoudsopgave

Ten geleide

De vijf gemeenten van Zuid-Kennemerland zoeken elkaar bestuurlijk veel op. Dat komt omdat we veel overeenkomsten hebben en ons steeds meer realiseren dat we samen sterker staan. Zuid-Kennemerland kent door haar geografische ligging en haar gezamenlijke ontstaansgeschiedenis een hechte historische verbondenheid. In de loop der eeuwen groeide deze regio uit tot een voortreffelijk woonmilieu in al haar facetten, met een bijzondere cultureel-historische waarde, ingebed in een uniek en veelzijdig landschap. We zijn als regio een toeristische en recreatieve trekpleister met badplaatsen, landgoederen, bijzondere natuur en landschappen, recreatiegebieden, cultuur, leisure en een monumentale historische binnenstad met alle gemakken op horeca- en winkelgebied. Die kwaliteiten binden de regio en vormen het fundament voor afspraken voor een afgestemde ontwikkeling. We doen dat beleidsmatig al met onder andere een regionale bereikbaarheidsvisie, regionale woonafspraken, een regionaal actieplan toerisme en recreatie, en door samen de inrichting van onze groene parels Binnenduinrand en Bufferzone vorm te geven. Samen de koers uitstippelen en uitdragen vergroot de interesse voor regio's en geeft meer draagvlak voor investeringen door hogere overheden.

Met 220.000 inwoners en een relatief hoog opgeleide bevolking met een hoge arbeidsparticipatie, heeft Zuid-Kennemerland een interessante economie en levert ze menselijk kapitaal aan de Metropoolregio Amsterdam (MRA) om mee te groeien in economie, welvaart en welzijn. Door als regio gezamenlijk op te trekken kan Zuid-Kennemerland vanuit haar kwaliteiten bijdragen om de gemeenten nog aantrekkelijker te maken voor wonen, economie en toerisme. Tegelijk waken we ervoor ons unieke woonmilieu in haar bijzondere landschappelijke omgeving te behouden en waar mogelijk te versterken.

Voor u ligt een Intergemeentelijke Structuurscan. Hierin onderzoeken we hoe onze vijf gemeenten op elkaar zijn afgestemd op ruimtelijk vlak en hoe onze structuurvisies bijdragen aan de kwaliteiten van Zuid-Kennemerland. Waar zit het goed en op welke punten zien we opgaven, zowel voor de regio zelf als in relatie tot bovenregionale en landelijke ontwikkelingen? De structuurscan is voor ons een basis om verder te praten met onze gemeenteraden over de samenwerking binnen onze regio en te verkennen of we hier vervolgafspraken aan kunnen koppelen over uitvoering en nadere uitwerking.

We willen de resultaten van de structuurscan onder meer gebruiken in het najaar van 2012, bij de vernieuwing van de Gebiedsagenda Noordwest Nederland tijdens het Bestuurlijk Overleg Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport (MIRT). We benadrukken dat we ons hoogwaardig woonmilieu willen behouden en passend ontwikkelen. Daarvoor is een verdere versterking van groen en landschap nodig, met een betere accentuering en benutting van de vele culturele en historische waarden in de stad, de dorpen en in het buitengebied. Hoofdopgave vormt onze inzet op een verbeterde bereikbaarheid, die nodig is om het metropolitane landschap beter te ontsluiten en om de hier woonachtige beroepsbevolking met de economische centra van de MRA te verbinden.

Portefeuillehouders Ruimtelijke Ordening Zuid-Kennemerland,

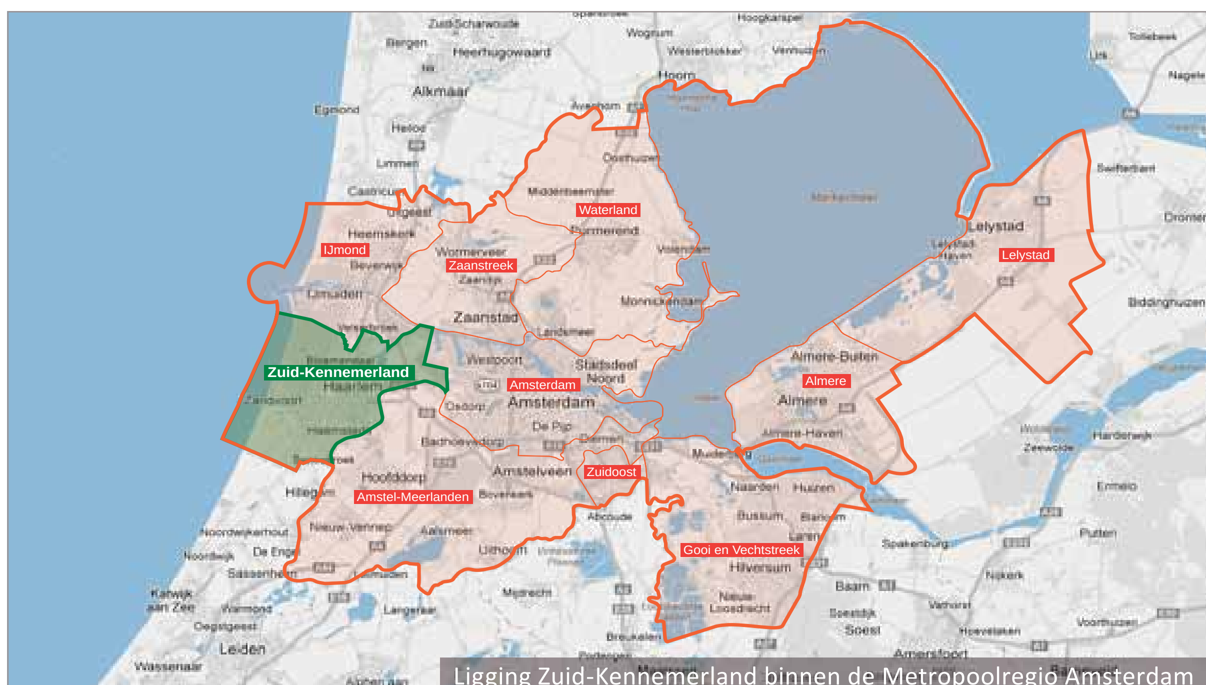
Bert Bruijn, gemeente Haarlemmerliede
Ewout Cassee, gemeente Haarlem
Belinda Göransson-van Kerkwijk, gemeente Zandvoort
Tames Kokke, gemeente Bloemendaal
Pieter van de Stadt, gemeente Heemstede

1. Inleiding

1.1 Waarom deze Intergemeentelijk Structuurscan?

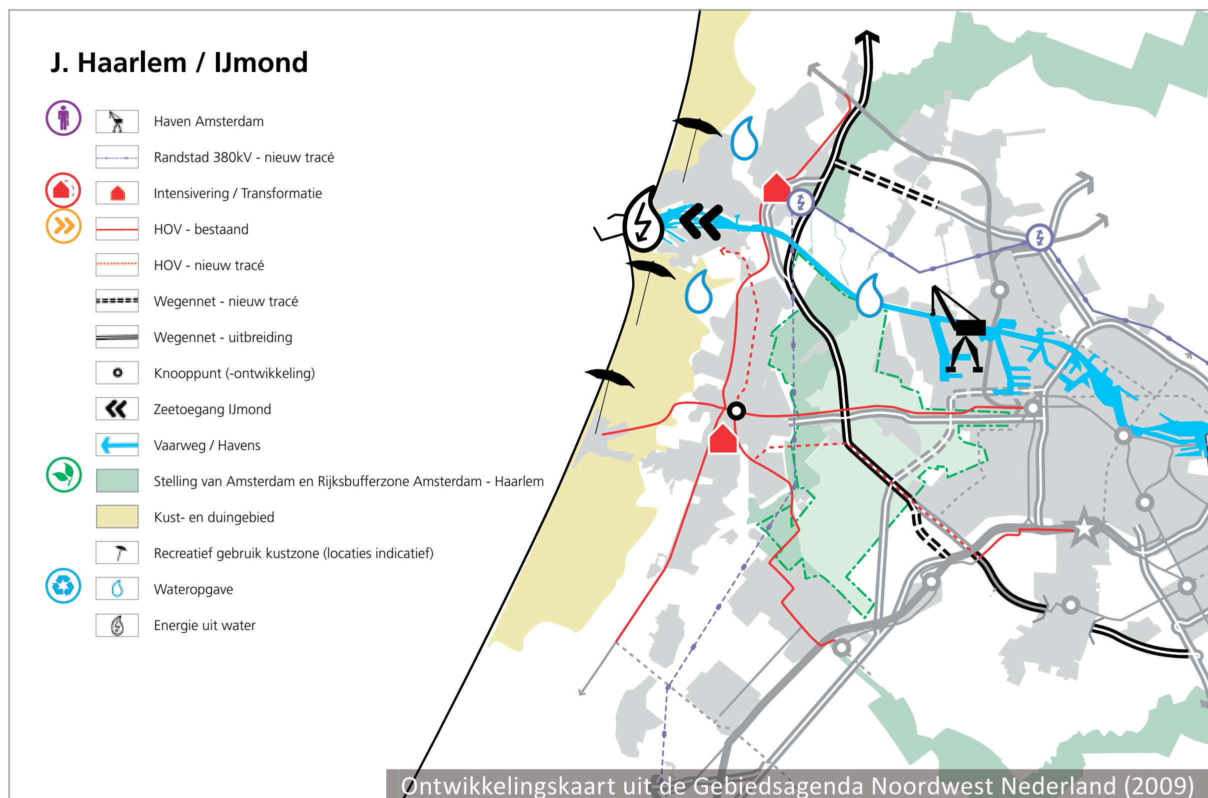
De vijf gemeenten van Zuid-Kennemerland[1] trekken de laatste jaren steeds meer samen op om afstemming te zoeken in hun opgaven voor de toekomst. In het verleden gebeurde dat middels het Gewest Zuid-Kennemerland. De laatste jaren vindt beleidsmatige afstemming plaats via de portefeuillehoudersoverleggen. Een recent voorbeeld van deze samenwerking is de vaststelling van de Regionale Bereikbaarheidsvisie. Beleidskeuzes en verdeelbesluiten vinden steeds vaker plaats op regionaal niveau. Hogere overheden verwachten daarover samenwerkingsafspraken binnen regio's. Samen een koers uitstippelen en uitdragen vergroot de interesse voor regio's en geeft meer draagvlak voor bijdragen aan investeringen door hogere overheden. Dat is al onderkend in 2007 door een samenwerkingsverband van diverse deelregio's als Metropool Regio Amsterdam, kortweg MRA genoemd. De deelregio's hebben afgesproken het gezamenlijk opgestelde Ontwikkelingsbeeld Noordvleugel 2040 als vertrekpunt te nemen voor hun eigen structuurvisies.

Ligging Zuid-Kennemerland binnen de Metropoolregio Amsterdam

Daarnaast zijn er trends gaande die de individuele gemeentegrenzen overstijgen en vragen om afstemming. Voorbeelden zijn de regionale woning- en arbeidsmarkten en de bereikbaarheid. De vijf gemeenten zijn voor hun werkgelegenheid, naast het lokale aanbod, sterk gericht op belangrijke economische kerngebieden buiten Zuid-Kennemerland: Schiphol-Hoofddorp, de havens langs het Noordzeekanaalgebied, het hoogovencomplex Tata Steel en de financiële- en zakelijke dienstverlening in Amsterdam, met in het bijzonder de Zuidas.

1 Gemeenten Bloemendaal, Haarlem, Haarlemmerliede en Spaarnwoude, Heemstede en Zandvoort

Ontwikkelingskaart uit de Gebiedsagenda Noordwest Nederland (2009)

De natuurlijke, geografische binding van Zuid-Kennemerland is die met Haarlemmermeer en de IJmond. Maar door de nabijheid en sterke centrale rol van Amsterdam is de binding met de MRA een stuk steviger dan met de ‘Zuidvleugel’ van de Randstad. Overigens werken veel inwoners van Zuid-Kennemerland wel in Zuid-Hollandse steden zoals Leiden en Den Haag. Verder maken veel inwoners van de Bollenstreek gebruik van voorzieningen in Zuid-Kennemerland. Goede verbindingen met deze regio´s zijn daarom van groot belang.

Om goed hun rol te kunnen spelen in dit hele krachtenveld willen de portefeuillehouders Ruimtelijke Ordening van Zuid-Kennemerland weten of er voldoende afstemming is in wat de vijf gemeenten voor ogen hebben. Sluiten de vastgestelde structuurvisies en ruimtelijke plannen van de regiogemeenten op elkaar aan? Dit wordt onderzocht middels deze Intergemeentelijke Structuurscan Zuid-Kennemerland, kortweg structuurscan genoemd. De resultaten willen de portefeuillehouders inbrengen bij gesprekken over bovenregionale ontwikkelingen, waaronder de vernieuwing van de Gebiedsagenda Noordwest Nederland tijdens het Bestuurlijk Overleg Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport (MIRT)[2] in het najaar van 2012.

2 Samen met de regionale overheden zorgt de Rijksoverheid ervoor dat grote ruimtelijke projecten in samenhang met elkaar worden voorbereid en uitgevoerd. De basis daarvoor vormen de jaarlijkse afspraken daarover tussen rijk en regio in het Bestuurlijk Overleg MIRT. Dit meerjarenprogramma loopt tot 2020.

1.2 Wat is de kern van de Intergemeentelijke Structuurscan?

Doelstelling

De structuurscan heeft twee doelen:

- eerste doel is uit de structuurvisies en ruimtelijke beleidsplannen te herleiden wat de kernkwaliteiten van Zuid-Kennemerland zijn, te tonen waar de structuurvisies bijdragen aan die kernkwaliteiten en aan te geven waar aandachtspunten en opgaven liggen;
- tweede doel is aandachtspunten vanuit bovenregionale ontwikkelingen in beeld brengen.

Kaderstelling

- De structuurscan is nadrukkelijk geen beleidsstuk of visie: er worden geen beleidskeuzes gemaakt. De structuurscan beperkt zich tot inventarisaties vanuit de structuurvisies en doet constateringen.
- De structuurscan bevat geen inventarisatie van lokale opgaven. Gekeken is naar beleidskeuzes die op regionaal vlak van belang zijn, zoals verwoord in structuurvisies en ruimtelijke beleidsplannen.
- De structuurscan omvat de gemeenten van de regio Zuid-Kennemerland, maar de scope is groter. Bij de inventarisatie is over regiogrenzen heen gekeken naar ontwikkelingen rondom Schiphol en de Havens en naar wat IJmond (Velsen c.a.), Amsterdam, Haarlemmermeer en de Bollenstreek willen.
- De scope in tijd is 2040 omdat het merendeel van de relevante beleidsstukken deze horizon hebben, zoals de laatste woningbouwonderzoeken van de MRA, de structuurvisie Amsterdam en de structuurvisie Noord-Holland.
- De structuurscan richt zich met name op de fysieke kant; ontwikkelingswensen uit de structuurvisies over het sociale domein zijn als afgeleide terug te vinden in de hoofdstukken, bijvoorbeeld waar ontwikkelingen over vergrijzing en werkgelegenheid genoemd zijn.
- Er zijn in de structuurvisies lokale klimaatprestaties en duurzaamheidambities terug te vinden, maar daarvoor wordt vooral geleund op uitwerking in sectoraal beleid. In deze structuurscan is dat niet nader onderzocht.

2. Bovenregionale ontwikkelingen

Momenteel zijn er diverse regionaal samenhangende onderzoeken en structuurvisies vastgesteld of in ontwikkeling, waarbij zowel het rijk als de regio betrokken zijn. Voor een aantal uitwerkingen geldt dat er in 2012 belangrijke besluiten genomen zullen gaan worden. Wat zijn de opgaven of aandachtspunten vanuit het (ruimtelijk) beleid van andere overheden en vanuit de MRA, voor zover deze betrekking hebben op Zuid-Kennemerland?

2.1 Rijks- en provinciaal beleid

Structuurvisies

De rijksoverheid is op basis van haar Structuurvisie Infrastructuur & Ruimte (SVIR) bezig met een aantal ruimtelijke uitwerkingen. Drie daarvan zijn (indirect) van betekenis voor Zuid-Kennemerland: structuurvisie voor Schiphol en omgeving (SMASH[3]), structuurvisie voor de Zuidas en structuurvisie in het kader van de Schaalsprong Almere (RRAAM [4]).

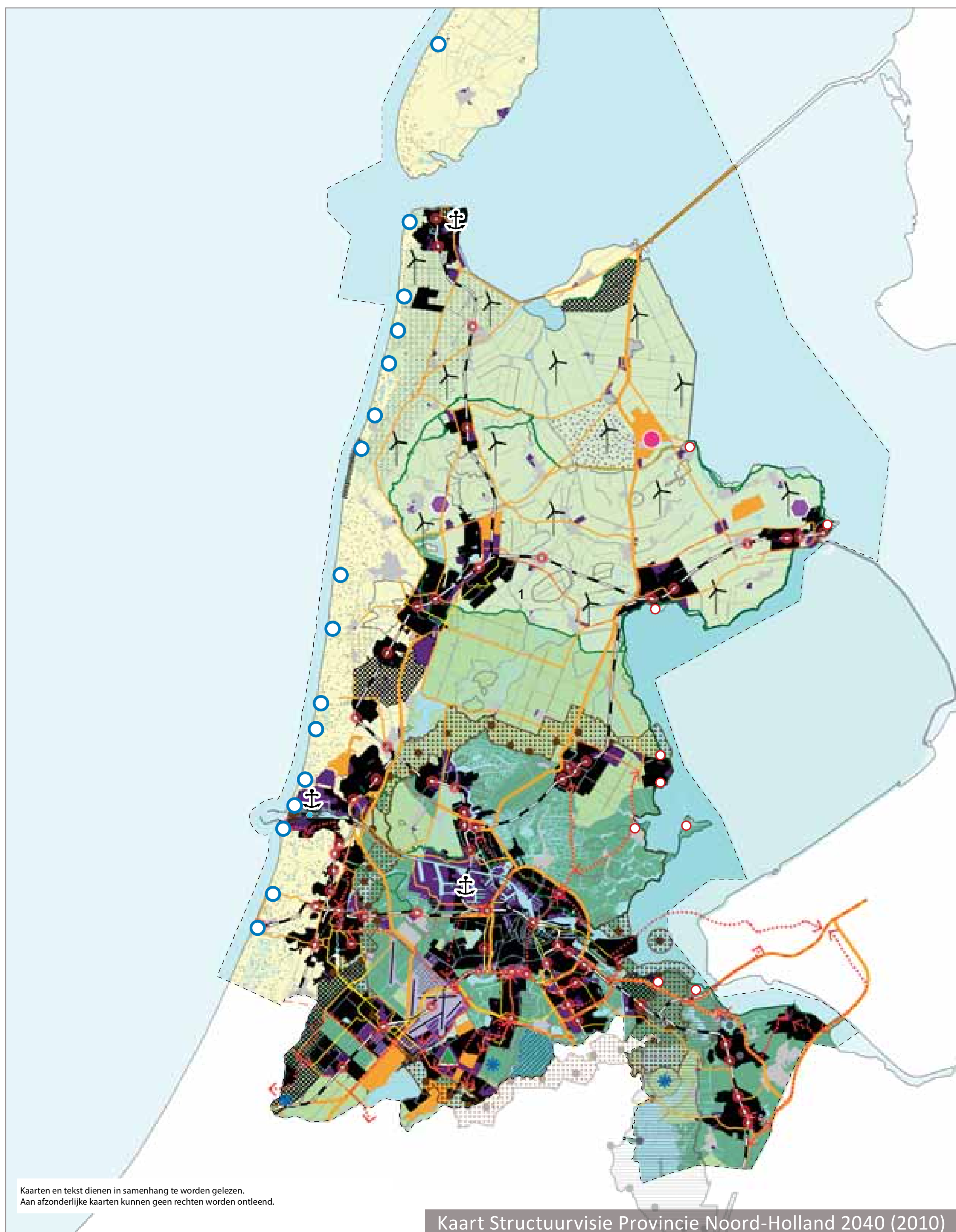
In het Bestuurlijk Overleg MIRT (zie 1.1) van najaar 2011 is tussen rijk en regio besloten om de Gebiedsagenda Noordwest Nederland uit 2009 te vernieuwen. Hiermee wordt deze aangepast aan de nieuwe rijks-structuurvisies en de gevolgen van de economische en financiële crisis.

De provincie heeft als basis voor haar ruimtelijk beleid de Structuurvisie Noord-Holland 2040. Daarin zijn drie hoofdbelangen gedefinieerd: klimaatbestendigheid, ruimtelijke kwaliteit en duurzaam ruimtegebruik. Daarnaast stelt de provincie momenteel ontwikkelstrategieën op voor de Binnenduinrand, de Rijksbufferzones en de kust. Voorts speelt de ontwikkeling van de Zaan-IJoevers en een mogelijke nieuwe structuurvisie voor het Noordzeekanaalgebied[5].

Specifieke regelingen en beleidslijnen

Economie
Het Rijksbeleid gaat in de SVIR uit van een versterking van de internationale concurrentiekracht en wil Nederland in 2040 positioneren in de economische top 10 van de Wereld. Het rijk wil daartoe een optimale ruimtelijke economische structuur en internationale bereikbaarheid bieden voor de ‘topsectoren’ logistiek, hightech, creatieve industrie, chemie, voedsel en tuinbouw, water en energie. Belangrijke concentratiepunten zijn de stedelijke regio’s rond de mainports (zoals Schiphol en Havens), brainport (Zuidoost Nederland) en greenports.

3 Structuurvisie Mainport Amsterdam Schiphol Haarlemmermeer (SMASH). Het Rijk wil SMASH opstellen om Mainport en Metropoolfunctie te versterken en helderheid te bieden over de ruimtelijke en infrastructurele ontwikkeling op de lange termijn. Daarbij wordt ook gestudeerd op een actualisatie van de geluidscontour rondom Schiphol.
4 Rijk-regioprogramma Amsterdam Almere Markermeer (RRAAM)
5 Via het ‘NZKG plus’ (Bestuursplatform Masterplan Noordzeekanaalgebied plus) is Zuid-Kennemerland betrokken.

1
Kaarten en tekst dienen in samenhang te worden gelezen.
Aan afzonderlijke kaarten kunnen geen rechten worden ontleend.
Kaart Structuurvisie Provincie Noord-Holland 2040 (2010)

De Provincie Noord-Holland sluit in de structuurvisie 2040 daar op aan, waarbij ze zich voor het zuiden van de provincie richt op kansrijke clusters als ICT, financiële en zakelijke dienstverlening, creatieve industrie, life sciences, handel en logistiek, toerisme en congressen. De provinciale focus ligt op een zorgvuldige planning van nieuwe werklocaties, verbetering van de bereikbaarheid en het efficiënt benutten van de bestaande werklocaties door intensivering en herstructurering. De ambitie is de MRA in de top 5 van in Europa te behouden.

Wonen

Recent onderzoek door ABF[6] heeft aangetoond dat er tot 2040 in de MRA ruwweg 300.000 woningen bijgebouwd moeten worden. Dit in tegenstelling tot het tot nu toe gehanteerde uitgangspunt dat het zou gaan om 150.000 woningen tot 2030. De wens voor deze extra woningen is - naast een opvang van autonome bevolkingsgroei - vooral het gevolg van het economische groeiscenario van de MRA. De uitbreidingsbehoefte is verreweg het grootst tussen nu en 2030: 235.000 tot 2030 tegen 66.000 tussen 2030 en 2040[7].

In de provinciale Woonvisie is de Structuurvisie Noord-Holland 2040 nader uitgewerkt. Een instrument om te komen tot afspraken tussen de provincie en regio's zijn de Regionaal Actieprogramma's Wonen (RAP). Voor de hele provincie zijn RAP's opgesteld, waaronder voor de gemeenten in IJmond en Zuid-Kennemerland het woningbouwprogramma 2011-2015. In het RAP is afgesproken dat IJmond en Zuid-Kennemerland in 2010 – 2020 in totaal 7.800 woningen aan de voorraad zullen toevoegen, waarvan 4.700 woningen in Zuid-Kennemerland. Naast de aantallen bevat het RAP afspraken over het type woningen, koop en huur en de combinatie van wonen, welzijn en zorg. De provincie gebruikt het RAP tevens om verzoeken voor woningbouw buiten het bestaand bebouwd gebied te beoordelen.

Landschap

De provincie wil haar ruimtelijke kwaliteit onder meer verbeteren door behoud en versterking van Noord-Hollandse cultuurlandschappen, natuurgebieden en het groen om de stad. Kernbegrippen hierbij zijn: het landschaps-DNA, de ontwikkelingsgeschiedenis, de aardkundige waarden, de belevingswaarde van het landschap, de historische structuurlijnen, de cultuurhistorische objecten, de dorps-DNA en het industrieel erfgoed Noordzeekanaalgebied. Doel is om tot 2040 in de hele provincie de identiteit van de landschappen te versterken. Daarbij streeft de provincie naar betere verbindingen tussen bestaande recreatiegebieden en meer recreatief medegebruik van natuur- en landbouwgebieden. De belangrijkste opgave is om het landschap beter "beleefbaar" te maken. In de regio Zuid-Kennemerland wordt onder leiding van de provincie samen met de verschillende gemeenten het landschappelijk beeld uitgewerkt in ontwikkelstrategieën voor de Binnenduinrand en de Bufferzone.

6 bron: 'Houdbaarheid Woningbehoefteprognoses Noordvleugel' i.o.v. Ministerie IenM en BZK in het kader van ontwikkelingen op de woningmarkt en de voorbereiding van de Rijksstructuurvisie RRAAM, okt. 2011, ABF Research

7 bron: Quickscan Companen 2012, genoemd in Fact Sheet Quick Scan verstedelijking MRA 2040 t.b.v. Intergemeentelijke Structuurscan Zuid-Kennemerland, 18 april 2012.

Kust
Een actuele ontwikkeling is het rijksuitvoeringsprogramma voor de kustveiligheid, het zogenaamde Deltaprogramma. Dat programma gaat over de combinatie veiligheid en ruimtelijke ontwikkeling. De Strategische Agenda Kust (concept 2012) is de Noord-Hollandse bijdrage aan het programma. Zandvoort is in het Deltaprogramma een pilotgemeente omdat deze strook zich grotendeels in de waterkeringszone bevindt en er onderwerpen spelen die ook landelijk interessant zijn, zoals de herstructurering van de Middenboulevard. Inmiddels is er voor Zandvoort een conceptvisie opgesteld. Keuzes in de uiteindelijke maatregelen voor een eventuele kustversterking zijn er nog niet, waardoor Zandvoort nu belemmering ondervindt bij het uitvoeren van haar plannen voor de Middenboulevard.

Water
In het concept Actieplan Water van het Hoogheemraadschap Rijnland wordt de nadruk gelegd op het langer vasthouden van schoon duin- en kwelwater en het afkoppelen van regenwater. Daarvoor moeten enkele extra watergangen gegraven worden. Daarnaast worden er in Zuid-Kennemerland twee locaties aangewezen voor piekberging: de oostrand van de Waarderpolder en het gebied tussen Vogelenzang en Bennebroek.

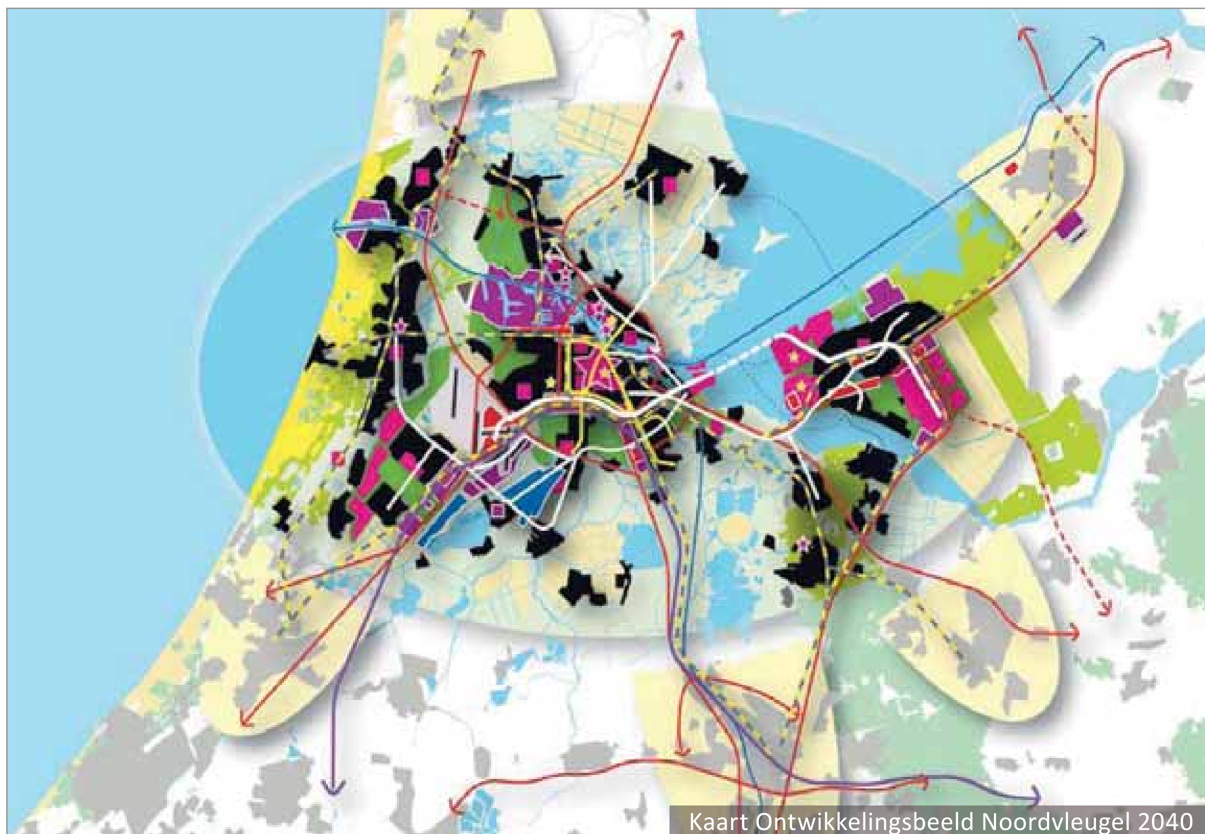
Natuur
Een contramal op alle fysieke ontwikkelingen vormt Natura 2000. Dat is de benaming voor een Europees netwerk van natuurgebieden waarin belangrijke flora en fauna voorkomen, gezien vanuit een Europees perspectief, zoals vastgelegd in de Natuur-beschermingswet. Natura 2000 is bedoeld om deze flora en fauna duurzaam te beschermen. In Zuid-Kennemerland zijn het duingebied en de binnenduinrand middels een ontwerp aanwijzingsbesluit van het ministerie van LNV in 2007 op de lijst Natura 2000 opgenomen. Dit heeft beperkende gevolgen voor bijvoorbeeld het toeristisch medegebruik van het gebied.

Bereikbaarheid
Noord-Holland acht bereikbaarheid cruciaal voor verdere economische ontwikkeling en de toegankelijkheid van voorzieningen voor bewoners en bezoekers in de provincie. In de Structuurvisie Noord-Holland 2040 streeft de provincie naar behoud en ontwikkeling van het regionale wegennet, versterking van het (hoogwaardig) openbaar vervoer netwerk Randstadnet, verdichten rond OV-knooppunten en het stimuleren van de binnenvaart als alternatief voor transport over de weg. Voor het beter bereikbaar maken van de economische centra Schiphol en Amsterdam-Zuidas wil de provincie investeren in nieuwe infrastructuur, bijvoorbeeld project HOV A9. Voor de regio Zuid-Kennemerland is naast de HOV A9 ook de OV-verbinding Haarlem-Noord en Velsen onderdeel van het samenhangende Randstadnet. Voor de versterking van het wegennet in de regio Zuid-Kennemerland vindt capaciteitsuitbreiding van de N201 plaats en wordt de nieuwe verbinding N205-N206 onderzocht.

2.2 Ambities Metropool Regio Amsterdam

De Metropool Regio Amsterdam (MRA) is in 2007 als samenwerkingsverband tussen 36 gemeenten en 2 provincies ontstaan uit het Noordvleugeloverleg. Zuid-Kennemerland maakt onderdeel uit van de MRA. De bundeling van krachten zorgt voor betere afstemming, snellere besluitvorming en een krachtiger stem richting 'Den Haag'. Als basis geldt het kader zoals vastgelegd in het Ontwikkelingsbeeld Noordvleugel 2040, zie onderstaande kaart. Tot op heden is Zuid-Kennemerland vrij beperkt opgenomen in de beleidslijnen en kaartbeelden.

In het Ontwikkelingsbeeld zijn (boven)regionale opgaven benoemd als urgent en belangrijk voor de ruimtelijke hoofdstructuur van de metropool. Zes daarvan zijn van betekenis voor Zuid-Kennemerland: stedelijke intensivering, bereikbaarheid, landschap, duurzaamheid c.q. klimaatbestendigheid, economische versterking en vrije tijd/toerisme/recreatie[8]. Voor de eerste vijf zijn bovendien 'impulsen' afgesproken, omdat deze van cruciale betekenis zijn voor de concurrentiepositie van de MRA[9].

Kaart Ontwikkelingsbeeld Noordvleugel 2040

8 De andere (6) opgaven in het Ontwikkelingsbeeld Noordvleugel 2040 zijn: toekomst haven, toekomst Schiphol/ Lelystad, toekomst Greenport Aalsmeer, Schaalsprong Almere/Markermeer-IJmeer/OV-SAAL, Schaalsprong Haarlemmermeer/Bollenstreek & Investeringsagenda / financieringsstrategie.

9 Stedelijke intensivering, bereikbaarheid, landschap en duurzaamheid waren in 2007 al als impulsen benoemd. Economische versterking is daar in 2009 aan toegevoegd.

Landschap
Het behouden, versterken en ontwikkelen van de groenblauwe structuur is van wezenlijk belang voor de kwaliteit en uitstraling van Zuid-Kennemerland. In de MRA heeft het landschap een belangrijke functie, zowel als eigenstandige kwaliteit als als recreatiegebied voor de stedeling. De omvorming tot 'metropolitane landschappen' moet worden afgestemd op de ontwikkeling van de verstedelijkte gebieden, aldus een van de ambities van de MRA. De identiteiten van de diverse landschappen zijn daarbij uitgangspunt, met landbouw en water als belangrijke 'dragers'.

Economie
Veel van de afspraken in MRA-verband hebben als achterliggend doel welvaart en welzijn van bewoners van deze metropool op peil te houden. Direct daarvan afgeleid is daarom door de MRA-partners gekozen voor een groeiscenario van de economie met 200.000 nieuwe banen in 2040 en versterking van haar (inter) nationale concurrentiepositie in de top 5 van Europese metropoolregio's.
De Amsterdam Economic Board voor de MRA wil het kennis- en innovatieniveau bevorderen door een intensievere samenwerking tussen bedrijven, overheden en kennisinstituten. De naar verhouding hoogopgeleide beroepsbevolking van de MRA, een kenmerk dat zeker ook opgaat voor Zuid-Kennemerland, heeft bijgedragen aan de relatief gunstige economische ontwikkeling van de afgelopen jaren.

Wonen
Zuid-Kennemerland is gekenmerkt als één van de top-drie woonmilieus van de MRA, samen met het Gooi en delen van Amsterdam-Centrum en -Zuid. Binnen de MRA wordt gezocht naar ruimte voor extra woningbouw (zie ook verhoogde taakstelling genoemd in 2.1). In MRA-verband wordt hierbij ingezet op de volgende gezamenlijke opgaven:

- zet voor wat betreft de woningbouwproductie zo hoog mogelijk in;
- houdt vast aan de huidige (harde) plancapaciteit en onderzoek de mogelijkheden tot uitbreiding van de zachte plancapaciteit en voorkom dat de achterstand in de productie verder oploopt;
- zorg voor kwantiteit én kwaliteit, waarbij de bestaande kwaliteit minimaal behouden blijft;
- bouw duurzaam en compact; voorkom verkwisting van schaarse ruimte;
- bouw middeldure appartementen en waar mogelijk eengezinswoningen in de stad voor starters en werkenden en bouw levensloopbestendige woningen voor ouderen.

Toerisme/recreatie
Regionale ontwikkelingskansen kunnen beter benut worden door het bestaande toeristisch product te verbeteren. Hierbij ligt de focus op hotels, de rijke cultuurhistorie, het water en de in- en externe verbindingen. Door meer bezoekers te accommoderen en deze langer vast te houden, dan wel herhaalbezoek te stimuleren, liggen er duidelijke kansen in het verbreden van stadstoerisme naar regiotoerisme. Het zakelijk toerisme kan daarbij zorgen voor een betere spreiding door het jaar, zoals het laagseizoen. Een verbetering van de bereikbaarheid is nodig om de kust toeristisch verder te ontwikkelen en sterker te verbinden aan de stedelijke gebieden. In MRA-verband wordt de kuststrook van Zuid Kennemerland gemarkeerd als Metropool Aan Zee. Zandvoort en Bloemendaal worden daarbij overigens niet met name genoemd.

2.3 Gemeenten rondom Zuid-Kennemerland

Naast de rijks- en provinciale plannen en de MRA-ambities is er specifiek (lokaal) beleid van direct omliggende gemeenten. Samengevat is het volgende van belang voor Zuid-Kennemerland:

Amsterdam - Structuurvisie Amsterdam 2040 - Economisch sterk en duurzaam

Algemeen
Amsterdam wil kernstad van de MRA zijn. Erkend wordt dat alle partijen, gemeenten en provincies in de MRA en het rijk, elkaar nodig hebben. Binnenstedelijke verdichting staat centraal, samen met de schaalsprong in de noordelijke Randstad in natuur- en landschapswaarde, bereikbaarheid en stedelijke ontwikkeling. Een samenhangend Daily Urban System is het einddoel. Duurzaamheid is een onderscheidende kernkwaliteit. Opvallend is dat Zuid-Kennemerland vergeleken met andere omliggende gemeenten en regio's in de visie vrijwel niet voorkomt.

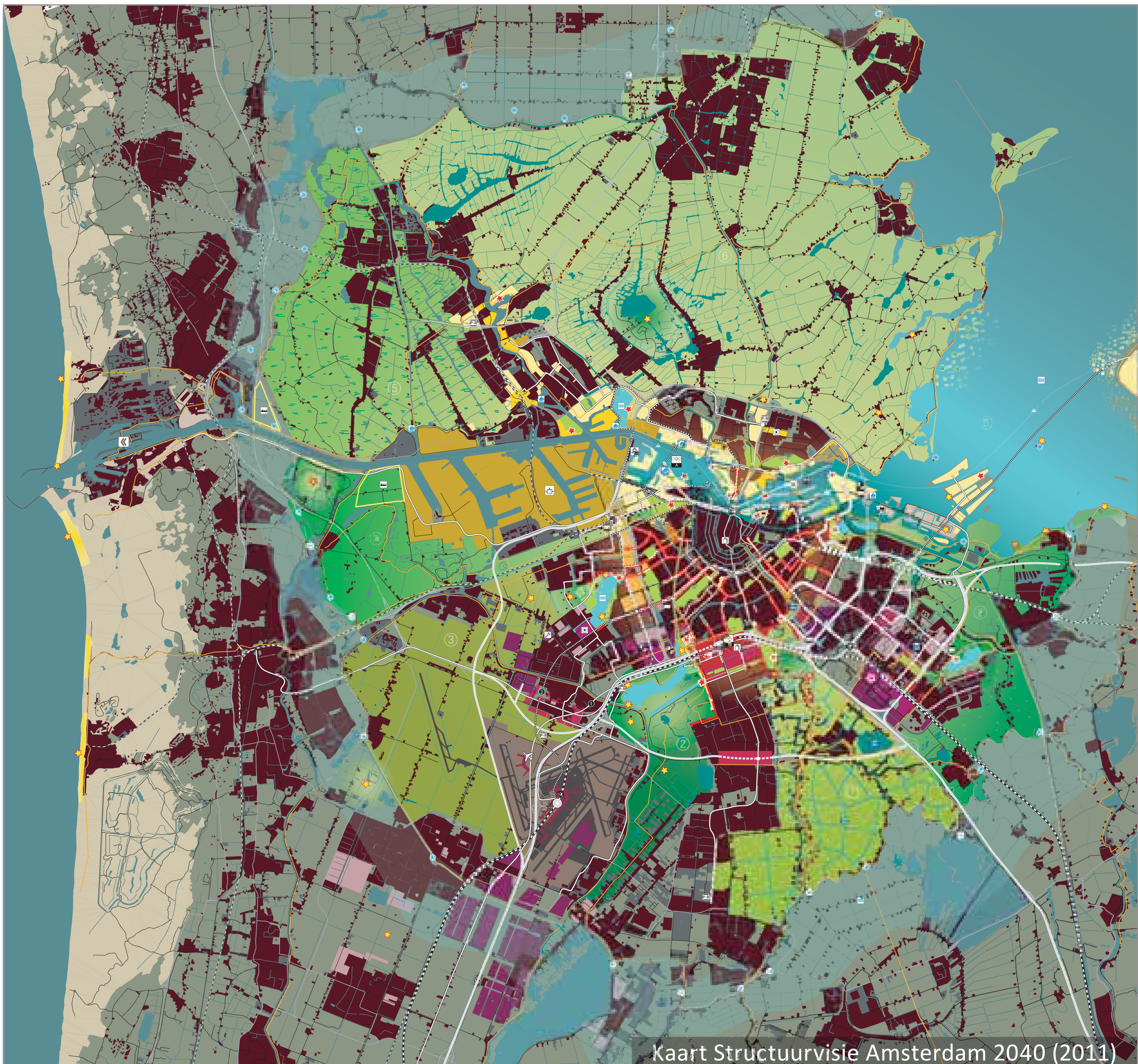
Metropolitaan Landschap
Er is veel aandacht voor de verwevenheid van de stad met het Metropolitaan landschap. Vanuit elk deel van de stad kun je in 15 minuten in het groen zijn. De Brettenzone en de Haarlemmervaart vormen de groene verbinding richting Haarlemmerliede. De Stelling van Amsterdam omringt de groene landschappen rondom Amsterdam. In het agrarische landschap ten westen van Amsterdam (de Tuinen van West) staat de ontwikkeling van recreatie centraal. De Bufferzones krijgen bijzondere aandacht. Doel is dat zij gevrijwaard blijven van verdere verstedelijking en zich verder ontwikkelen tot grootschalige groene gebieden. De duinen vormen met het IJmeer, de Oostvaardersplassen en de Vechtplassen als nationale landschappen een onderdeel van de buitenste ring van de groenstructuur van de MRA. De duinen zijn van grote waarde voor Amsterdam, voor zowel waterwinning als recreatie. Inzake 'Amsterdam aan Zee' (strand en zee) constateert de visie dat geen badplaats zich nog direct met Amsterdam afficheert.

Waterberging en waterbeheer worden steeds belangrijker. Waternet beheert ruim 4000 ha Natura 2000 gebied ten behoeve van het drinkwater voor de regio. Binnen de Noordvleugel zijn de Amsterdamse Waterleidingduinen met 800.000 bezoeken per jaar uniek.

Wonen
De totale opgave van 70.000 nieuwe woningen moet voor 2040 gerealiseerd worden, maar is geen doel op zich. Woonkwaliteit en woonwensen staan voorop. Inclusief sloop/nieuwbouw gaat het om 100.000 woningen, die binnenstedelijk in Amsterdam (capaciteit 115.000) kunnen worden gebouwd.

Werken

De groeisectoren zijn ICT, financiële en zakelijke dienstverlening, creatieve industrie, life sciences, handel en logistiek, internationaal toerisme en congressen[10]. Duurzame bedrijvigheid vormt een steeds belangrijkere bron voor werkgelegenheid en welvaart. Bedrijventerreinen verkleuren door toename van detailhandel, leisure, en recreatieve en niet-recreatieve kantoren. Binnenstedelijk worden dergelijke terreinen getransformeerd naar woon-werkgebied, buitenstedelijk blijft bedrijvigheid dominant.

Kaart Structuurvisie Amsterdam 2040 (2011)

10 De eerste 4 sectoren zijn benoemd in de Structuurvisie van Amsterdam. Later zijn de andere 3 sectoren erbij gevoegd door de Amsterdam Economic Board.

Haven

De verwachte verdere groei van de Haven stelt Amsterdam voor nieuwe uitdagingen, want de schaarse ruimte en het milieu staan onder druk. Herstructurering en intensivering door innovatie zijn het voornaamste doel, onder andere middels duurzame energietransitie. Essentieel is de nieuwe sluis bij IJmuiden. Na 2020 zal de provincie uitbreiding in Houtrakpolder (Bufferzone) of Wijkermeerpolder (Nationaal Landschap) of buitengaats (Noordzee) afwegen. Voor Haarlemmerliede is een industriële haven in de Houtrak (Bufferzone) geen optie; buitengaats is voor Amsterdam geen optie. De provincie werkt inmiddels aan herinrichting van de Houtrakpolder, waaronder de aanleg van het ´Groene Schip´, een kunstmatige heuvel tussen de bestaande polder en de haven. Amsterdam is hier niet gelukkig mee.

Toerisme

De toeristische focus ligt geheel binnenstedelijk, waarbij de trend is de stad buiten het centrum van de stad meer centraal te stellen. De regio is voor het internationale toerisme geen aandachtspunt in de Structuurvisie van Amsterdam

Bereikbaarheid

Verbetering van de externe bereikbaarheid richt zich allereerst op Almere, Schiphol en Zaanstad. Genoemde HOV reserveringen die deels buiten de gemeentegrens liggen en met een relatie met Zuid- Kennemerland zijn de Haarlemboog, een extra verbinding Nieuw-West met Haarlem, de Westrandspoorlijn (parallel aan de Westrandweg) en de HOV Westtangent.

Fietsnet

Amsterdam streeft een verbetering van de regionale fietsinfrastructuur na, zowel voor woon-werk verkeer via ´fietssnelwegen´, als voor recreatie via aantrekkelijke routes, bijvoorbeeld naar strand, zee en duinen. Op strategische locaties kunnen groentransferia worden ingericht met fiets- of kanoverhuur en -routes.

Haarlemmermeer - ontwerp structuurvisie 2030

Algemeen

Haarlemmermeer kijkt in haar visie over haar grenzen heen, zowel naar Zuid-Kennemerland als naar de Bollenstreek. Qua voorzieningen richt de gemeente zich op meer samenhang en verbinding met de kernen rondom de Ringvaart. Het westelijk deel van de Haarlemmermeer zal meer organisch en langzamer worden ontwikkeld dan het oostelijk deel. Dit hangt samen met de woningbouwcrisis en de onzekere uitkomsten van SMASH (zie 2.1). Door groeimogelijkheden die SMASH mogelijk gaat bieden aan Schiphol komt een substantieel deel van de plancapaciteit voor nieuwe woningbouw in Haarlemmermeer onder druk te staan.

Landschap, toerisme en recreatie

De Westflank van Haarlemmermeer moet een aantrekkelijk recreatiegebied worden waarin groen en water met elkaar zijn verweven. Met de ontwikkeling van Park21 wordt een groen hart gerealiseerd van internationale allure. Dergelijke voorzieningen zijn bedoeld om voldoende recreatiemogelijkheden in "eigen huis" hebben. Hiermee kan de recreatieve druk op de Binnenduinrand worden verlaagd.

Economie

In Haarlemmermeer zijn voldoende bedrijventerreinen en kantoorlocaties aanwezig. Deze zijn vooral aan de oostkant gevestigd. De gemeente zet erop in om uit te groeien tot een internationaal kenniscentrum voor logistiek en duurzaamheid. Verder wordt gestreefd naar een netwerk van knooppunten in de nabijheid van woonwijken. De knooppunten vormen plekken waar ontmoeten, werken en reizen samenkomen. Voor Schiphol wordt ingezet op de versterking van de "hub-functie" en verplaatsing naar elders van de overige luchtvaartactiviteiten.

Wonen

Haarlemmermeer zet in op circa 15.000 nieuwe woningen, primair in de Westflank. Voor dat gebied wordt ingezet op een spiegeling met de kernen aan de overzijde van de Ringvaart. Hierdoor kan een duurzame ontwikkeling plaatsvinden, gebruik makend van bestaande voorzieningen en infrastructuur. Mede als gevolg van het recente tracébesluit voor de 380 KV-leiding wordt nu gewerkt aan een accentverschuiving naar binnenstedelijke woningbouwlocaties in Hoofddorp en Badhoevedorp. In de (ontwerp) deel-structuurvisie voor Hoofddorp is daartoe meer nadruk gelegd op transformatie van kantoorlocaties tot binnenstedelijke woningbouw. De prognose is 10.000 woningen binnenstedelijk in Hoofddorp en 5.000 in de Westflank. Haarlemmermeer vervult voor Zuid-Kennemerland een belangrijke rol op de woningmarkt en vice versa. Er is sprake van een zekere complementariteit tussen beide (koop)woningmarkten. Daarnaast zijn de huurwoningmarkten voor elkaar open gesteld.

Bereikbaarheid
De uitgangspunten voor bereikbaarheid sluiten goed aan bij de regionale bereikbaarheidsvisie van Zuid-Kennemerland. Voorbeelden zijn de verbinding N206-A4 (de Duinpolderweg), de verbreding van de Drie Merenweg, de intensivering van de HOV / Zuidtangent, de opwaardering van buslijn 140 en een directe verbinding tussen Haarlem en de Zuidas via Schiphol en Badhoevedorp. Voorts wordt er gesproken over een 'Nieuwe weg om de Noord' met een mogelijke afwaardering van de N201 in Hoofddorp.

Velsen

De gemeente Velsen heeft twee visies: Structuurvisie Velsen 2015 (2005) en Visie op Velsen 2025 (2011). In beide visies staat centraal dat Velsen het karakter van de noord-zuidstructuur belangrijk vindt. Daarbij wil ze de identiteit van haar zeven kernen en de groenzones tussen de kernen behouden. Het woningbouwprogramma bedraagt 2.800 woningen, hoofdzakelijk binnenstedelijk. Twee plannen zijn buitenstedelijk: Grote Buitendijk Velserbroek en rand Driehuis.

De oost-weststructuur (kanaalzone) van Velsen is meer op ontwikkeling gericht. In haar Visie op Velsen 2025 zet de gemeente sterk in op de kennisindustrie waarbij de bestaande zware industrie meer kennisintensief, kennisrijk en duurzamer wordt. Hieraan is de ontwikkeling van IJmuiden gekoppeld tot een stad met een metropolitaan karakter, aantrekkelijk als dynamische haven en avontuurlijke kustplaats. IJmuiden moet meer zelfvoorzienend worden op het gebied van kunst en cultuur en probeert op het gebied van winkelen en fun-shopping, in concurrentie met Amsterdam en Haarlem, de bevolking binnen de gemeente grenzen te houden. Velsen wil hiermee een stevige bijdrage leveren aan de metropoolontwikkeling en richt zich via het Noordzeekanaal sterk op Amsterdam. Velsen wil de discussie over de ontwikkeling van het havengebied in een breder perspectief plaatsen en dit op randstedelijk of zelfs landelijk niveau uitwerken. Velsen wil de Bufferzone daarbij openhouden. Ze steunt het project Groene Schip, maar dat mag geen rigide onomkeerbare project worden.

De relatie met Zuid-Kennemerland komt met name aan bod in de Structuurvisie Velsen 2015. Hierin komen het belang van het verbeteren van de (H)OV verbinding met Haarlem, de continuïteit van het duingebied voor de recreatie en de ecologische verbindingen tussen de bebouwde gebieden doornaar voren. Daarnaast is er sprake van een relatie op het terrein van de woningbouwproductie. Hierover zijn onderling afspraken gemaakt over de regionale bijdrage.

Velsen wil binnen de regio IJmond ook werken aan een regionale bereikbaarheidsvisie. Die visie moet gaan aanhaken op Zuid-Kennemerland. Voor Velsen zijn de verbinding A208-A9 (Binnenboog) en A22-A9 van belang, alsmede het doortrekken van de Zuidtangent door Haarlem Noord naar IJmuiden.

Bollenstreek

Uit de Intergemeentelijke Structuurvisie Greenport (2009) blijkt met name het belang van de relatie van de Bollenstreek met de gemeente Haarlemmermeer. De verhouding tot Zuid-Kennemerland beperkt zich goeddeels tot de cultuurhistorische geschiedenis en de landschappelijke overeenkomsten in de vorm van duinen, bollenvelden, lange zichtlijnen hooggelegen wegen en zandsloten, weteringen en de trekvaart tussen Leiden en Haarlem. De relatie met Zuid Kennemerland komt daarmee vooral tot uitdrukking op het gebied van cultuur, toerisme en recreatie.

De Duin- en Bollenstreek zet beleidsmatig uitsluitend in op verdichting rond de bestaande kernen. Het grootste deel van de opgave zit rond Voorhout en Noordwijk. In het noordelijk deel (Hillegom-Lisse) gaat het om circa 600 woningen, gericht op het topsegment. In het buitengebied is bouwen niet mogelijk in verband met de vigerende compensatieregeling van het bollenteeltareaal.
Voor het duinlandschap is nadrukkelijk de inzet te werken aan een samenhangend gebied met het duinlandschap van Kennemerland; van Katwijk tot IJmuiden. Het beleid is gericht op het open houden en recreatief medegebruik van het landschap.

Voor een betere bereikbaarheid wil de Bollenstreek toewerken naar een frequentie van vier treinstops per uur (‘stedenbaan’), een doel waarvan ook Haarlem zou kunnen profiteren. Daarnaast zetten de Bollenstreek en Zuid-Kennemerland zich in voor een gezamenlijk doel op het gebied van bereikbaarheid, de verbinding N205-N206 (Duinpolderweg).

Structuurvisiekaarten Zuid-Kennemerland en omgeving over elkaar gelegd

3. Vergelijking structuurvisies

Met de geschetste ontwikkelingen rondom Zuid-Kennemerland uit hoofdstuk 2 in het achterhoofd is het van belang in dit hoofdstuk vast te stellen of er voldoende afstemming bestaat tussen de ruimtelijke plannen en structuurvisies van de vijf gemeenten in de regio. Bestaat er eenduidigheid over de onderscheidende kwaliteiten van Zuid-Kennemerland, en liggen de gewenste ontwikkelingen op één lijn? Wat zijn de belangrijkste domeinen waar de regio haar aandacht op wil richten? En op welke punten is er eventueel sprake van strijdigheid of leemten tussen de visies?

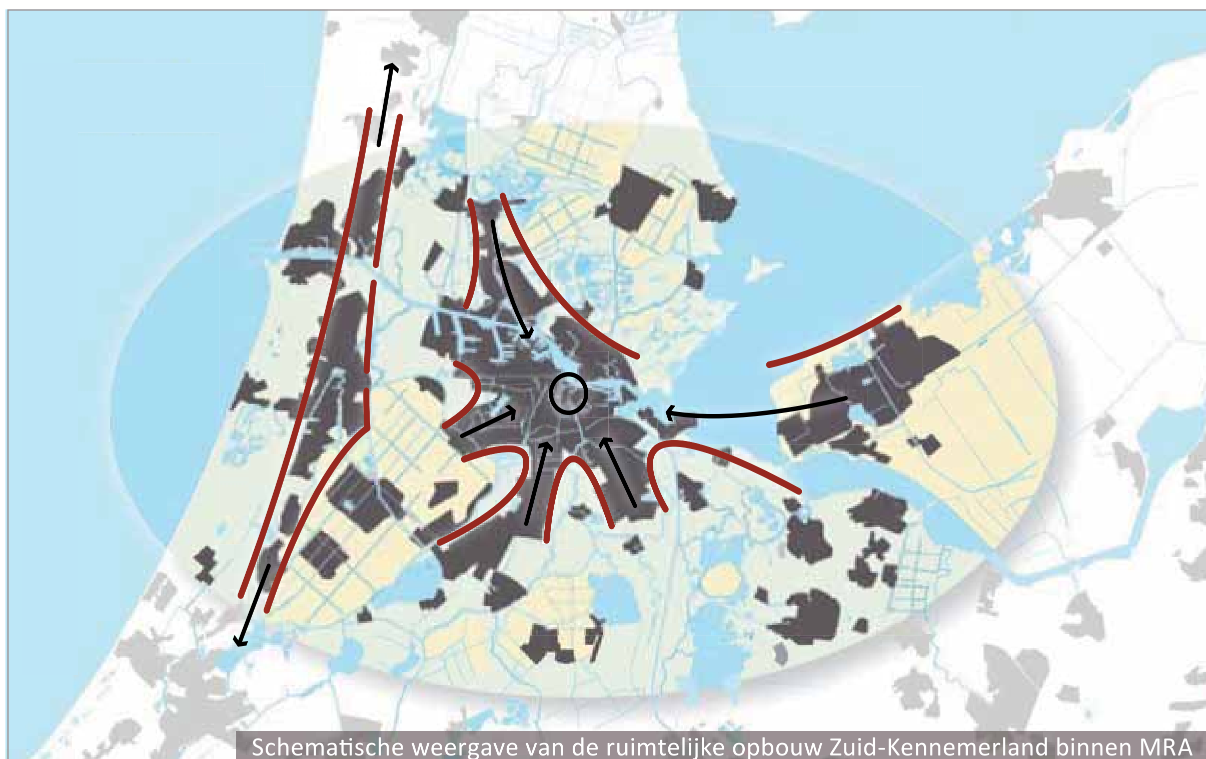
3.1 Positionering

Geografische positie Zuid-Kennemerland binnen de MRA

Kijkend naar de kaart van de Metropoolregio Amsterdam neemt Zuid-Kennemerland een bijzondere positie in. Het grootste deel van de MRA is, qua ruimtelijke opbouw, sterk op Amsterdam gericht. Hierbij lijken Zaandam, Amstelveen en Almere samen met de grote uitbreidingswijken van Amsterdam de (verlengde) vingers te vormen van de 'vingerstad Amsterdam'. Het bebouwde gebied van Zuid-Kennemerland onttrekt zich grotendeels aan die structuur en vormt een geheel eigen bebouwingslijn parallel aan de kust die zich voortzet naar Velsen, Beverwijk, Heemskerk, Castricum in het noorden en Hillegom, Lisse in het zuiden. Deze lintstructuur kent zijn oorsprong in de landschappelijke onderlegger van het gebied, de strandwallen.

Dit neemt niet weg dat Zuid-Kennemerland ontegenzeglijk onderdeel uitmaakt van de metropoolregio. Historisch zijn er sterke banden met Amsterdam, getuige de oorsprong van de landgoederen, de functie van de trekvaart van Amsterdam naar Haarlem en de eerste spoorlijn van Nederland.

Hieruit kan opgemaakt worden dat, waar een groot deel van de MRA zich voordoet als (Ver)groot Amsterdam, Zuid-Kennemerland zich binnen de MRA onderscheidt door haar eigen ruimtelijke positie welke bijzondere potenties met zich mee breng. Op basis van deze onderscheidende potenties is het van belang gezamenlijk de positie van de regio ten opzichte van de MRA te definiëren.

Schematische weergave van de ruimtelijke opbouw Zuid-Kennemerland binnen MRA

Structuurvisies en ruimtelijke beleidsplannen

Voor de intergemeentelijke structuurscan is gebruik gemaakt van structuurvisies en ruimtelijk relevante beleidsplannen van de gemeenten in Zuid-Kennemerland. Hieronder volgt een samenvatting van deze visies en plannen. In de bijlagen worden ze uitgebreider beschreven.

De structuurvisie Haarlem (2005) geldt tot 2020. In de visie wordt een regionale positie ingenomen, zijn dynamische en consoliderende gebieden benoemd en wordt bij keuzes de zogenaamde lagenbenadering gehanteerd. Indicatief is een uitbreidingsprogramma gekwantificeerd.

De structuurvisie Bloemendaal (2011) geldt tot 2023 en is ingedeeld naar drie zones: de kust- en duinzone, de landgoederenzone en de dorpenzone, die elk hun eigen opgaven kennen. Belangrijke opgaven zijn het vinden van een zijn goede balans tussen extensieve duinrecreatie en intensieve strandrecreatie, een zoekgebied voor waterberging en acht zoekgebieden voor woningbouw, waarvan twee in de landgoederenzone. De inzet is gericht op jonge huishoudens om de gevolgen van bevolkingskrimp op te vangen. Voor verkeer zijn wensbeelden opgenomen voor een HOV aansluiting tussen Bloemendaal aan Zee en Zandvoort, een fietsnetwerk richting de kust en binnen de regio (o.a.) Haarlemmermeer, het deels ondergronds leggen van de Westelijke Randweg en de verbindingsweg tussen de N206 en de A4, de Duinpolderweg.

Zandvoort heeft een Structuurvisie 2025 vastgesteld met als onderdeel daarvan een Toekomstvisie 2040. Voornaamste doelen zijn het versterken en toegankelijk maken van landschap en natuur, het versterken van historische linten en de ontwikkeling van het toerisme als de belangrijkste economische motor. Woningbouw is erop gericht om qua bevolkingsopbouw te groeien naar het landelijk gemiddelde. Belangrijke opgaven zijn de kustversterking en de aanleg van een passantenhaven, het zichtbaar maken van het landschap middels het opwaarderen van een knooppunt op de Zandvoortselaan, de herontwikkeling en zonering van de strandboulevard in combinatie met het verkeersluw maken van het centrum op drukke dagen, het herstructureren van bedrijventerreinen en verouderde sociale woningbouw, de opwaardering en uitbreiding van het Circuit (Sportpool, inclusief congres en parkeerfaciliteiten), en het completeren van het regionale fietsnetwerk.

De gemeente Haarlemmerliede en Spaarnwoude heeft een ontwerp structuurvisie, ‘Samen naar ‘35, die in juli 2012 ter vaststelling aan de raad is aangeboden. De structuurvisie is een uitwerking van de strategische visie ‘Verbindend groen’ uit 2009. De groene buffer en het behoud ervan staan centraal in de visie en vormt het symbool van bij uitstek de gemeentelijke identiteit. Agrarische activiteiten zijn belangrijk voor de uitstraling en instandhouding van het groene gebied. Daarnaast heeft het groen een belangrijke recreatieve functie waarbij de meer intensieve recreatie aan de randen ligt, gekoppeld aan de infrastructuur. Woningbouw wordt ingezet om de veranderingen in de bevolkingsopbouw en huishoudensamenstelling het hoofd te bieden. Het belangrijkste verkeerskundige aandachtspunt is de scheidende werking en overlast van de N200.

De gemeente Heemstede heeft geen vigerende structuurvisie. De hier opgenomen informatie is gebaseerd op de herziening van de Beleidsstrategie Heemstede 2015 (uit 2000), op het bestemmingsplan ‘Landgoederen en groene gebieden’ (vastgesteld in 2007) en op enkele sectorale beleidsstukken. Centraal staat het behoud en de versterking van de kwaliteit van het wonen. Behouden van de groenwaarde in en om stedelijk gebied en vergroting van de gebruikswaarde van de landgoederen en groene gebieden dragen daaraan bij. Het recreatief gebruik van de groene ruimte wordt gestimuleerd door duurzame vormen van recreatie. De woningbouw is primair afgestemd op de lokale vraag en speelt in op de toenemende vergrijzing, maar ook op de behoefte van jonge gezinnen met een wooncarrière. Economisch gezien is er vooral aandacht voor het bevorderen van de lokale werkgelegenheid, het stimuleren van het bedrijfsleven en het in stand houden van het winkelaanbod. De aandacht op het gebied van bereikbaarheid gaat vooral uit naar het zoeken van oplossingen voor het doorstromingsvraagstuk. Specifiek maakt Heemstede zich sterk voor de aanleg van de verbinding N206-A4 (Duinpolderweg) en de aanpak van de problematiek op de N201 (Cruquiusweg - Kruisweg, Haarlemmermeer) en voor de verbetering van het (H)OV naar Haarlemmermeer, Schiphol en de Zuidas.

3.2 Kernkwaliteiten van Zuid-Kennemerland

Onderstaande kernkwaliteiten van Zuid-Kennemerland zijn herleid uit de structuurvisies en ruimtelijk relevante beleidsplannen. Deze kernkwaliteiten van Zuid-Kennemerland zijn historisch gegroeid; haar lange ontstaansgeschiedenis maakt het gebied sterk en toekomstbestendig.

De belangrijkste bevinding is dat de vijf gemeenten het hoogwaardig woonmilieu als dé grote gemeenschappelijke drager van Zuid-Kennemerland beschouwen. Het ruimtelijk beleid van Zuid-Kennemerland is er op gericht die waarde te koesteren, te midden van haar karakteristieke en aangename groenblauwe en cultuurhistorische omgeving.

In het landschap van Zuid-Kennemerland is een zeer karakteristieke en duidelijke parallelle opbouw te herkennen, van west naar oost: zee, strand, duinen, duinzoom/binnenduinrand, strandwallen en strandvlakten, veenweide en polder. Deze opbouw zorgt voor een grote verscheidenheid aan landschappen en waardevolle ecologische overgangen (gradiënten). Die natuurlijke geleding is goed bewaard gebleven; langs de totale Nederlandse kust is dit nog maar op twee plaatsen in zijn totaliteit aanwezig en beleefbaar[11]. Daarmee is het landschap een belangrijk ordenend principe voor de regio en vormt het de onderlegger voor nieuwe ontwikkelingen.

De regio heeft een hoge mate van ruimtelijkheid, versterkt door reliëf. Op alle schaalniveaus zijn indrukwekkende ‘zichten’ ontstaan of ontworpen die het landschap beleefbaar en herkenbaar maken. Dat varieert van monumentale zichtlijnen op een landgoed tot uitkijkpunten naar de stad. De kust en het strand zijn pure rijkdom als onderdeel van de woonomgeving en voor het toerisme, en meer in het algemeen vormen de diverse verschijningvormen van water in de regio een bijzonder aantrekkelijke variëteit.

Zuid-Kennemerland kent een rijk verleden, hetgeen heeft geresulteerd in een grote verscheidenheid aan cultuurhistorische elementen en structuren uit verschillende tijdsperiodes. Overal is geschiedenis zichtbaar: van de Grote Markt in Haarlem tot de landgoederen en moderne villa’s en de gave strandvlakte bij Vogelenzang, tot militaire geschiedenis als de Stelling van Amsterdam en de Atlantikwall.

Het woningaanbod is zeer gevarieerd: van centrum stedelijk wonen in Haarlem tot exclusief vrijstaand wonen in de binnenduinrand. De regio leunt sterk op haar veelzijdigheid in voorzieningen en haar aantrekkingskracht met badplaatsen, landgoederen, bijzondere natuur en landschappen, recreatiegebieden, cultuur, leisure en monumentale historische binnenstad.

Het belang van toerisme en recreatie is groot voor de regio. Door de grote verscheidenheid aan landschappen en voorzieningen biedt Zuid-Kennemerland een variëteit aan recreatiemogelijkheden en trekpleisters. Per jaar komen miljoenen bezoekers uit binnen- en buitenland naar de kust,

11 Het andere gebied is de ‘Duivenvoorde corridor’, tussen Voorschoten en Leidschendam.

de cultuurhistorische binnenstad van Haarlem en de talrijke evenementen zoals het Circuit van Zandvoort, de Haarlemse festivals en Dancevalley. Zandvoort en Bloemendaal aan Zee zijn (inter-)nationaal bekende stranden met uitgestrekte natuurgebieden in het achterland: de Amsterdamse Waterleidingduinen, Nationaal Park Zuid-Kennemerland en de landgoederenzone. Recreatiegebied Spaarnwoude functioneert als groene en recreatieve buffer tussen de verstedelijkte gebieden. Het zijn aantrekkelijke gebieden om te recreëren, die zowel inwoners van de regio als toeristen uit binnen- en buitenland trekken.

De bevolking is gedifferentieerd met een opleidingsniveau dat boven het regionale en landelijke gemiddelde ligt. De sterke economische sectoren zijn lokale en regionale zakelijke dienstverlening, toerisme, overheid en gezondheidszorg. Het historische centrum van Haarlem, met zijn horeca, detailhandel, cultuur en diensten en het bedrijvenpark de Waarderpolder bieden werk aan mensen uit de hele regio. Zuid-Kennemerland vormt samen met IJmond de derde economische speler binnen de MRA. Het percentage arbeidsplaatsen in Zuid-Kennemerland is echter relatief laag in verhouding tot de omvang van de bevolking. Dat komt mede door de strategische ligging ten opzichte van de economische kerngebieden van de MRA: de havens, de Zuidas en Hoofddorp – Schiphol. De arbeidsparticipatie is hoog en met 220.000 inwoners levert Zuid-Kennemerland brandstof aan de economische motor in de MRA. Gevolg is dat de regio zich kenmerkt door een grote, en nog altijd toenemende uitgaande pendel van werkenden.

3.3 Keuze in domeinen

Blijkens de structuurvisies willen de gemeenten de kernkwaliteiten van Zuid-Kennemerland behouden en op onderdelen verbeteren. Van belang is te bepalen hoe de visies gezamenlijk bijdragen aan deze sterke kenmerken. Zijn de plannen dienstbaar aan en afgestemd op behoud en verbetering van het collectief kapitaal van Zuid-Kennemerland; haar hoogwaardige woonmilieu? Die vergelijking vindt hieronder plaats aan de hand van vijf (groei)domeinen:

1. Landschap, natuur en water
2. Wonen
3. Economie
4. Toerisme en recreatie
5. Bereikbaarheid

De vijfdomeinen zijn niet hiërarchisch of in prioriteit benoemd. Wel is bewust voor deze volgorde gekozen. Het domein Landschap, natuur en water - inclusief haar functie voor openlucht recreatie - heeft haar eigen kwaliteiten en waarden en vormt een belangrijke bron voor de kwalificatie van het goede wonen en de toeristisch-recreatieve kracht van Zuid-Kennemerland. De domeinen Wonen, Economie en Toerisme en recreatie zijn de belangrijkste groeidomeinen binnen Zuid-Kennemerland. Bereikbaarheid is de belangrijkste conditie voor de ontwikkeling van deze groeidomeinen. Immers, belangrijke voorwaarde voor de mogelijkheid tot passende ontwikkeling van de regio is verbetering van de regionale bereikbaarheid.

3.4 Overeenkomsten en aandachtspunten per domein

De opzet van paragraaf 3.4 is als volgt. Uit een vergelijking van de structuurvisies is per domein onderzocht waar het beleid overeenkomsten kent en waar aandachtspunten voor het vervolg liggen, bijvoorbeeld omdat er sprake is van verschillen of leemten in het beleid. Geanalyseerd wordt waar de structuurvisies bijdragen aan de kernkwaliteiten van Zuid-Kennemerland en waar aandachtspunten liggen.

In bijlage 1 is per domein achtergrondinformatie opgenomen. In bijlage 2 zijn vijf schema's opgenomen waarin de structuurvisies zijn afgezet tegen de vijf domeinen.

Strand
Duinen
Duinzoom
Strandvlakte
Strandwal
Veen-Weide
IJpolders
Haarlemmermeerpolder

Landschapstypen
Duinen
Bossen
Weide
Bollen
Polder

Groene verbinding tussen bebouwd gebied
Verbeterde relatie bebouwd gebied - landschap

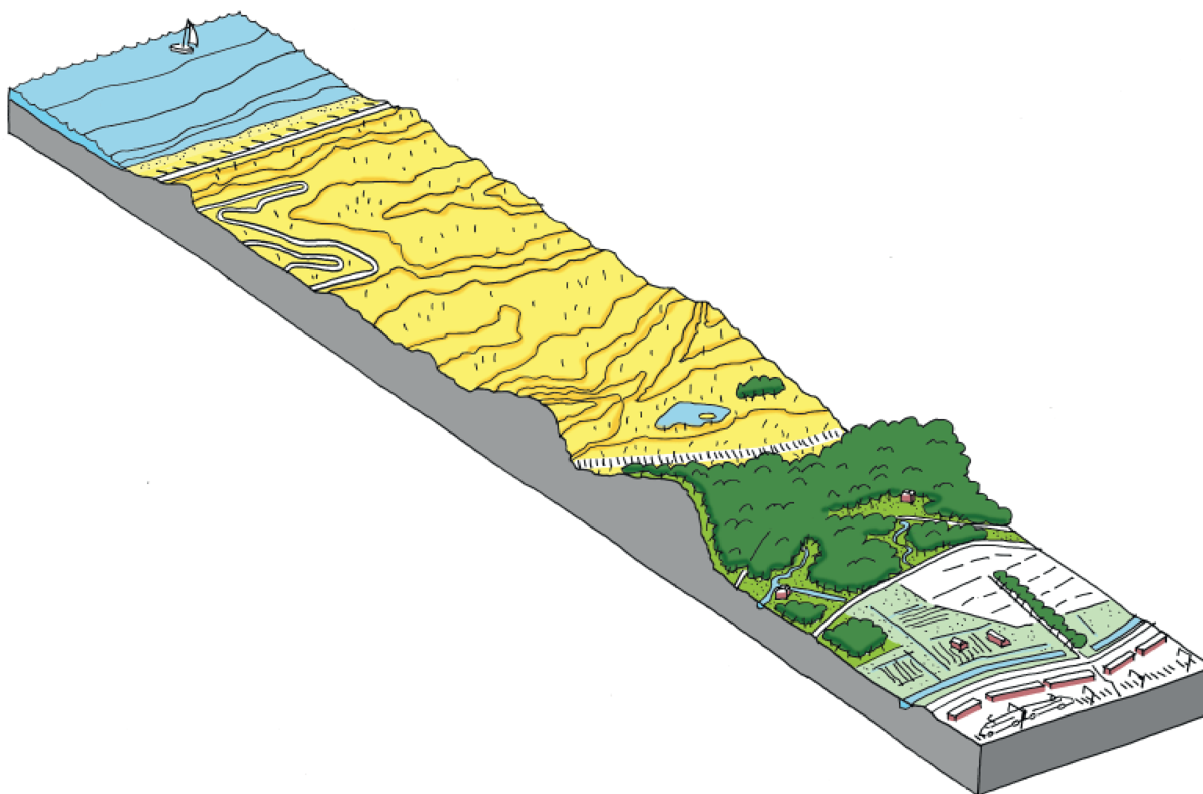

Grens Zuid-Kennemerland

Belangrijke landschappelijke elementen Zuid-Kennemerland

3.4.1 Landschap, natuur en water

Overeenkomsten
Alle gemeenten koesteren hun landschap en verbinden strenge voorwaarden aan bebouwing in de buitengebieden. De plannen gaan uit van een kwaliteitsimpuls voor het landschap, o.a. door het tegengaan van verrommeling van de strandvlakte/stadsrand en het recreatief aantrekkelijk maken van het buitengebied. Daarnaast speelt de wens de natuurwaarde van het landschap te versterken, bijvoorbeeld door de aanleg van ecologische verbindingen. De gemeenten sturen aan op het vergroten van de belevingswaarde van hun culturele erfgoed en op een grotere gebruikswaarde van hun landgoederen. Andere zaken die de gemeenten benoemen zijn: het belang van groene buffers tussen de kernen, meer recreatieve verbindingen tussen "stad" en buitengebied en het vergroten van de binnenstedelijke groenwaarden.

Haarlemmerliede, Bloemendaal (met name in Bennebroek) en Haarlem zetten daarnaast in op vergroting van het recreatief medegebruik van het water. Voor Zandvoort is dit zelfs een kernthema. Heemstede heeft geen specifiek beleid gericht op waterrecreatie.

Profiel landschap Zuid-Kennemerland

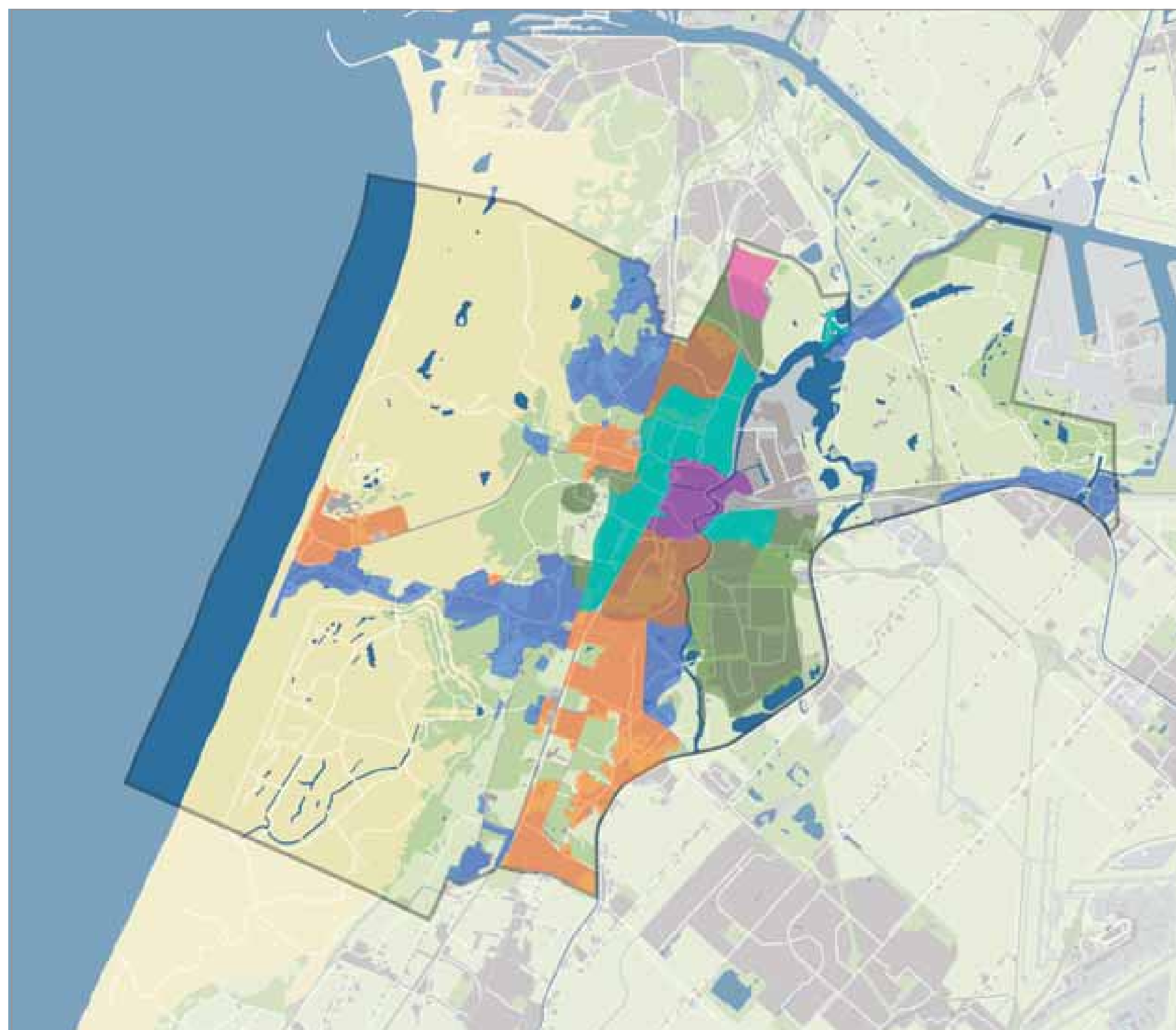

Aandachtspunten
De gemeenten zijn vooral gericht op behouden en versterken van landschappelijke waarden. Beperkt is er visie op een eventuele kwaliteitsslag door verdere ontwikkeling van het landschap. In de structuurvisies wordt voorts weinig aandacht besteed aan het beheer van het landschap, en de vraag hoe de landschappelijke waarden voor de toekomst geborgd kunnen worden. Alleen Haarlemmerliede benoemt kansen voor verbreding van de agrarische functie, om op die manier de boer als landschapsbeheerder een toekomst te bieden.

Een gemeenschappelijke constatering is dat delen van het duingebied niet toegankelijk zijn en een aantal verbindingen ontbreekt. Naast het toevoegen van nieuwe recreatieve verbindingen ligt een belangrijke kwalitatieve opgave op plekken waar rommelige overgangen tussen stad en ommeland (rafelranden) aanwezig zijn. Middels een sterke regie op de stadsrandfuncties en het eventueel chirurgisch toevoegen van (woon)bebouwing kan de vormgeving hier verbeteren. Belangrijk hierbij is het herstellen van de openheid tussen de woonkernen. De plannen kunnen hierin nog verbeterd worden.

Diverse woonmilieus Zuid-Kennemerland

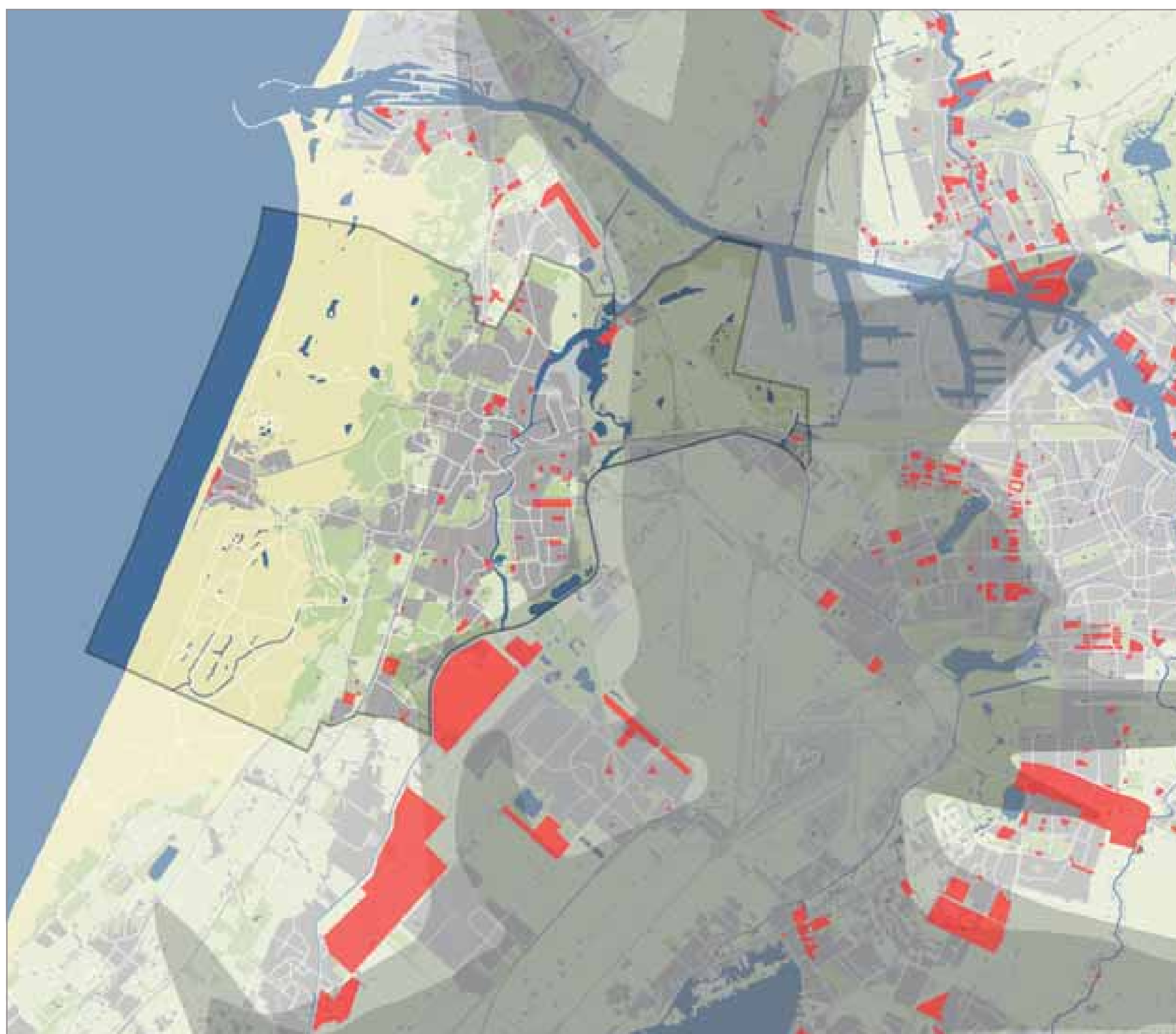
3.4.2 Wonen

Overeenkomsten
Zuid Kennemerland wil haar waarde als top-woonmilieu behouden, zo blijkt uit de beschreven mogelijkheden in de structuurvisies. Alle gemeenten hebben vanuit de eigen behoeften beperkte woningbouwplannen[12]. Die plannen voorzien erin dat uitbreiding van de voorraad binnen bestaand bebouwd gebied plaats moet vinden, door verdichting binnen bestaande woonlocaties en via transformatie van enkele niet-woonlocaties. Door het toevoegen van woonfuncties vooral binnen bestaand stedelijk gebied op te lossen, wil Zuid-Kennemerland haar landschappen sparen en het OV–systeem efficiënter benutten. Uitbreiding van de woningvoorraad is primair gericht op ouderen en jonge gezinnen. De grens aan 'binnenstedelijke verdichting' wordt pas bereikt als de kwaliteit van het binnenstedelijke woon- en leefmilieu niet meer kan worden gewaarborgd. Belangrijkste randvoorwaarde voor uitbreiding is het behouden en versterken van het kwalitatief hoogwaardige woonmilieu. Transformaties buiten bestaand bebouwd gebied mogen alleen plaatsvinden met respect voor de landschappelijke en cultuurhistorische waarden.

Aandachtspunten
In Haarlem en in beperkte mate Zandvoort is de beoogde uitbreiding van het aantal woningen mede bedoeld voor instromers in de regio, terwijl in de overige gemeenten vooral voor de eigen behoefte wordt gebouwd.

De regio Zuid-Kennemerland is op dit moment een bovengemiddeld vergrijsde regio binnen de MRA. In vergelijking met Nederland is het gemiddeld vergrijsd. De vergrijzing zet door; gevolg is dat de behoefte aan meer geschikte woningen voor die doelgroep groeit, waaronder nul-tredenwoningen[13]. Zandvoort en Bloemendaal zien zich bovenmatig geconfronteerd met krimp en vergrijzing. Er wordt in hun plannen dan ook melding gemaakt van de noodzaak tot het toevoegen van extra woningen en ondersteunende voorzieningen voor ouderen, gebaseerd op lokale demografische ontwikkelingen. Een afgestemde coördinatie op vorm en aantallen zorgwoningen in de regio is niet teruggevonden in de plannen.

12 Voor de woningbouwprestaties in Zuid-Kennemerland is een apart overzicht uitgebracht: Fact Sheet Quick Scan verstedelijking MRA 2040, t.b.v. Intergemeentelijke Structuurscan Zuid-Kennemerland (18-04-2012).
13 Bron: concept Woonvisie Haarlem 2012 - 2016.

Geluidscontour Schiphol Nota Ruimte

Geluidscontour Schiphol Maximaal in SMASH

Bouwplanlocaties

Grens Zuid-Kennemerland

Bouwplannen in relatie tot mogelijke verruiming geluidscontour Schiphol

3.4.3 Economie

Zuid-Kennemerland kent een diverse economie. De meeste groeipotentie zit in de zakelijke dienstverlening, creatieve industrie[14], zorg en toerisme en recreatie[15]. Daarnaast is er een (beperkte) ontwikkeling van bedrijventerreinen, detailhandel en leisurebedrijven[16]. Toerisme en recreatie vormen zo'n specifieke kracht van de regio dat deze apart zijn beschreven (in 3.4.4).

Overeenkomsten

De zakelijke dienstverlening is de laatste decennia sterk in omvang toegenomen. Binnen Zuid-Kennemerland is nog een groeipotentie van 7.000 nieuwe banen[17], deels lokaal en deels aanvullend op kerngebied Amsterdam. Vooral de indirect op Schiphol en Amsterdam betrokken diensten kunnen zich goed ontwikkelen in Zuid-Kennemerland. Behalve Heemstede beschrijven alle gemeenten ontwikkelingszones voor zakelijke dienstverlening: stationsgebied (Bloemendaal) stationsgebied en entreeroutes (Haarlem), Halfweg en Haarlemmerstraatweg (Haarlemmerliede) en Sportpool /Circuit (Zandvoort).

De regio beschikt met de Waarderpolder over een eersteklas en duurzaam bedrijventerrein. Een aantal kleinere bedrijventerreinen voorziet vooral in een lokale behoefte. Haarlemmerliede stuurt aan op verplaatsing van lokale bedrijven uit woonkernen naar bedrijventerreinen rond Halfweg. PolanenPark biedt ruimte voor enkele nieuwe regionale behoeften en voor het herplaatsen van bedrijven in MRA verband. In die zin kan PolanenPark een rol spelen in het proces van herstructurering van de haven van Amsterdam. Opgeteld heeft de regio beschikking over een afgestemd en voldoende groot areaal aan bedrijventerreinen.

De spreiding en omvang van detailhandel en leisure kan nog lichte groei opvangen. SugarCity en Schalkstad, zoals nu vastgelegd in de plannen, zijn een aanvulling op de structuur in Zuid-Kennemerland. Indien in latere fasen nog meer groei plaats zou vinden bestaat er kans op verstoring van het evenwicht. De (concept) detailhandel structuurvisie Zuid-Kennemerland 2012-2022 moet passende groei en structuurversterkingen door concentratie in beeld brengen en leiden tot regionale afspraken.

Zuid-Kennemerland heeft veel arbeidspotentieel dat elders werkt. Dat zal grotendeels zo blijven. De regio zal op termijn meer bedrijven en banen aan zich binden; desondanks blijft de situatie

14 De creatieve industrie bestaat voornamelijk uit kunsten, media en entertainment en de creatief zakelijke dienstverlening. De sector wordt veelal gezien als katalysator voor innovaties in de economie. De productiviteit en toegevoegde waarde zijn nu nog vrij laag. De sector is kansrijk voor opschaling en de veel grootschaliger georganiseerde ICT-sector is daarin een belangrijke counterpart..

15 Toerisme en recreatie worden als termen veel door elkaar gebruikt. Bij toerisme is er veelal gebruik van bedrijfsmatig geëxploiteerde voorzieningen. Recreatie is veelal een openluchtactiviteit (wandelen, fietsen e.d.) in openbare, algemeen toegankelijke gebieden. Definities staan op wikipedia.

16 Leisurebedrijven c.q. intensieve recreatie kent een overlap met bijv. sportvoorzieningen en funshopping (bijv. outletcenter). Voorbeelden in Zuid-Kennemerland zijn circuit, casino, golfbanen, skihal, schaatsbaan, kampeer/bungalowbedrijven, zwembaden, sauna, groepsaccommodaties.

17 Bron: Bevolkingsprognose Haarlem 2010-2020, blz 5, Onderzoek en Statistiek Haarlem, 2010. Sinds deze prognose is de economie verslechterd; een actualisatie op de haalbaarheid in de periode tot 2020 is nodig.

Binnenstad
Havens
Bedrijventerrein (en kantoren)
Kantoorlocaties
Schiphol en omgeving
Toerisme
Dominante (uitgaande) pendel
Grens Zuid-Kennemerland

Economische samenhang Zuid-Kennemerland in relatie tot de MRA

van een grote uitgaande pendel bestaan. Het is daarom belangrijk om de verbindingen binnen Zuid-Kennemerland en de aanknoping met de MRA goed te verzorgen. Vanuit alle economische ontwikkelplannen wordt daarop gehamerd.

Aandachtspunten
Voor de creatieve industrie benoemen Haarlem en Bloemendaal ontwikkelkansen. Haarlem ontwikkelt in dit kader een specifiek broedplaatsbeleid. In de andere gemeenten heeft de potentie van de creatieve industrie nog weinig aandacht.

De Haarlemse binnenstad en belangrijke routes de stad in en de projecten PolanenPark en SugarCity in Haarlemmerliede spelen in op regionale economische ontwikkelingen. Voor de andere gemeenten zijn de economische toekomstagenda's zoals die voortkomen uit de gemeentelijke structuurvisies vooral lokaal georiënteerd en kennen beperkt aansluiting op de landelijke en regionale ontwikkelingen.

Onduidelijk is nog of het totaal van de programmering voor de zakelijke dienstverlening en creatieve industrie in Zuid Kennemerland is afgestemd op de regionale vraag, zoals die door de MRA (Uitvoeringstrategie Plabeka[18]) tot 2040 in beeld is gebracht en in het Regionaal Economisch Overleg bestuurlijk is aangenomen.

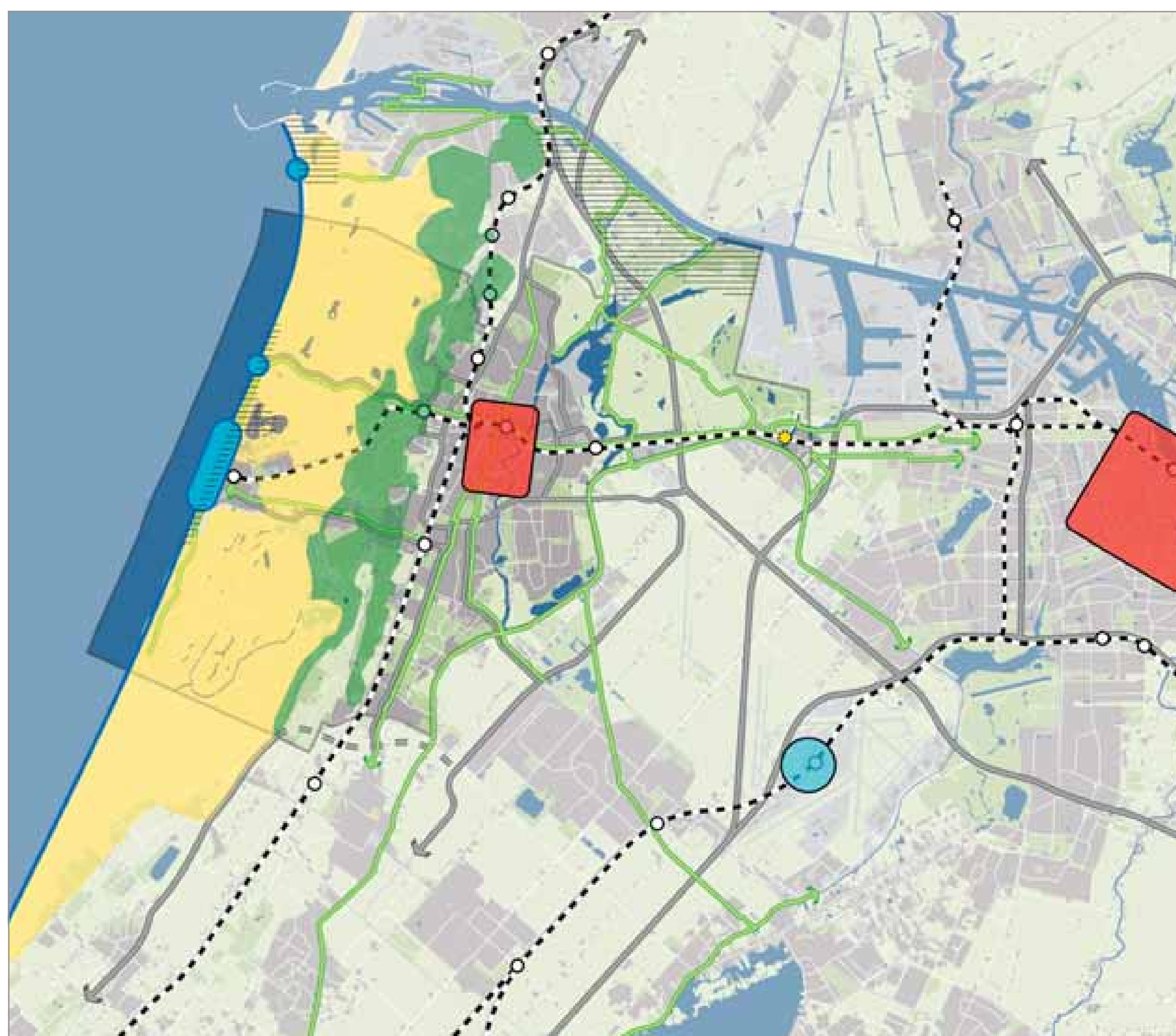
De non-profitsector (overheid en zorg) is van oudsher een sterke sector in Zuid-Kennemerland. De werkgelegenheid in de overheidssector zal iets afnemen. De zorg daarentegen is met op termijn 3.500 nieuwe banen een duidelijk groeisegment. De regio kent een bovenmatige vergrijzingtendens en zal voor haar eigen behoefte extra woonruimte en werkgelegenheid nodig hebben om aan de toenemende zorgvraag te voldoen. Nu al omvat de zorg een vijfde van alle banen in Zuid-Kennemerland en dat aandeel zal verder gaan toenemen. De structuurvisies besteden nog maar summier aandacht aan de opkomende zorg-industrie, die samenhangt met vergrijzing en de (toekomstige) bevolkingssamenstelling van Zuid-Kennemerland.

3.4.4 Toerisme & recreatie

Overeenkomsten
Toerisme & recreatie is de kurk waarop de regio drijft. Niet voor niets zien de regiogemeenten hier hun grootste ontwikkelpotentieel. Met uitzondering van Heemstede is hier specifiek beleid op ontwikkeld en worden groeimogelijkheden benoemd. Inzet op groei van het aantal (hotel) overnachtingen is overal aanwezig, strand en waterrecreatie hebben de nadrukkelijke aandacht.

Zuid-Kennemerland is voor haar inwoners van grote waarde voor openluchtrecreatie en natuurbeleving: fietsen en wandelen in en rondom de duinen, door de landgoederenzone, langs

18 Platform regionale afstemming bedrijfsterreinen en kantoren.

Binnenstad als (culturele) trekker
Kust en badplaatsen
Duinen
Landgoederenzone
Schiphol
Intensieve recreatie
Circuit Park Zandvoort
Fietsnet
Grens Zuid-Kennemerland

Toeristische en recreatieve trekkers Zuid-Kennemerland

natuurgebieden, rond de Stelling van Amsterdam en naar recreatiegebied Spaarnwoude. Promotioneel is het duingebied een sterke eigenschap van Zandvoort en daarmee voor heel Zuid-Kennemerland. Zandvoort wil het duingebied meer betrekken bij haar toeristisch aanbod, als onderdeel van de veelzijdigheid van het gebied.

Aandachtspunten
Voor intensieve recreatie en leisure zetten Haarlem, Zandvoort en Haarlemmerliede in op groei; Bloemendaal en Heemstede voeren een conserverend beleid. Bloemendaal zet niet in op toeristische promotie, maar wil vooral de bezoekers die al in Bloemendaal zijn optimaal informeren. Zandvoort en Haarlemmerliede werken aan meer jaarrond-voorzieningen voor toerisme. Algemene trend is dat campings van tenten meer overgaan op de bouw van vakantiehuisjes: dat kost natuurruimte door het permanente karakter ervan en kan leiden tot verrommeling van het landschap. Hoe dit gecompenseerd moet worden is niet altijd duidelijk. Bloemendaal en Zandvoort willen kampeerterreinen meer ruimte geven om recreatiewoningen te plaatsen.

In algemene zin kan meer geprofiteerd worden van de zakelijke bezoeken aan de MRA door een betere benutting in Zuid-Kennemerland van de aanwezige goede congresfaciliteiten, in samenwerking met bijvoorbeeld het hotelwezen. Al deze ontwikkelingen vragen om keuzes voor bijvoorbeeld (meer) strandtenten, horecabeleid (terrassen, openingstijden), meer hotelkamers en vooral een verbeterde bereikbaarheid.

3.4.5 Bereikbaarheid

Overeenkomsten
In alle structuurvisies wordt de bereikbaarheid van de gemeenten en de regio als knelpunt benoemd. De gezamenlijke wensen uit de structuurvisies over bereikbaarheid zijn vastgelegd in de Regionale Bereikbaarheidsvisie (2011). Hierin komt ook de achterstalligheid en kwetsbaarheid van het autonetwerk naar voren. De kansen voor het verbeteren van de regionale bereikbaarheid zijn daarin gerangschikt onder drie thema's: aanhaken, omcirkelen en inprikken/aantakken.

Voor het autoverkeer zijn de volgende speerpunten benoemd:
- een volwaardige ringstructuur rond de regio middels verbinding N206-A4 (de Duinpolderweg)
- een volwaardige ringstructuur rond Haarlem, bestaande uit grofweg N208 - oostelijke ring - doorgetrokken Prins Bernhardlaan - Mariatunnel. De laatste twee zijn ontbrekende schakels.

Daarnaast zijn voor het autoverkeer enkele quick wins aangegeven:
- meer inzetten op dynamisch verkeersmanagement,
- aanpak van de meest acute knelpunten op de toekomstige ringstructuur en naar de kust,
- overslagmogelijkheid goederen, in combinatie met transferium oostzijde Haarlem.

Primair wegennet
inclusief ***Ring om de regio***

Ontbrekende schakel

Secundair wegennet
inclusief ***Ring om Haarlem***

Ontbrekende schakel

Centrum- en Parkeerroute Haarlem

HOV bestaand

Ontbrekende schakel

Spoornet + station

Toekomstig station

Grens Zuid-Kennemerland

In de Bereikbaarheidsvisie zit een verkenning voor een betere verbinding Zeeweg-Randweg, een logische schakel indien er een volwaardige ring voor de auto om Haarlem wordt ontwikkeld. Het verdiepen van de Westelijke randweg bij Overveen, eventueel gecombineerd met een betere aansluiting van de Westelijke randweg op de Zeeweg, komt voor in de structuurvisie Bloemendaal. Dit is een goede aanvulling op de ringstructuur rond Haarlem.

Voor Hoogwaardig Openbaar Vervoer (HOV) in stad en regio zijn drie hoofdambities benoemd: HOV door de Haarlemse binnenstad, een HOV verbinding langs de A9-corridor en een HOV-lijn naar Haarlemmermeer-West. Als quick wins wordt gefocust op maatregelen die de doorstroming, regelmaat en stiptheid van de toekomstige MRAnet-lijnen bevorderen, waaronder de verbinding Haarlem - IJmond.

Voorts is op de spoorlijn Amsterdam-Zandvoort een belangrijke ontwikkeling het nieuwe station Halfweg-Zwanenburg. Dit station vormt een waardevol nieuw knooppunt voor de regio, in het bijzonder voor een betere ontsluiting van SugarCity en het recreatiegebied en evenemententerrein in de Houtrakpolder.

Voor de fiets gaat het in de visies en het beleid van de gemeenten om intensivering van hetfietsbeleid, waaronder een netwerk van fietssnelwegen en verbetering van de bereikbaarheid van de kust per fiets, met name ook de verbinding Hoofddorp - Zandvoort.

Aandachtspunten
De natuurlijk gegroeide interne wegenstructuur is vooral noord-zuid. Daardoor is de oost-west doorkruising van Zuid-Kennemerland een lastig op te lossen knelpunt. Zuid-Kennemerland ligt tussen twee belangrijke trekkers in, de kust en Amsterdam, hetgeen vraagt om snelle en betrouwbare verbindingen door de regio.

Haarlemmerliede ziet de N200 als belangrijke verbinding voor de regio. Tegelijk wil ze voor haar inwoners in Halfweg de leefbaarheid verbeteren. Daarom is ondertunnelen of omleggen een streefbeeld. Als dit onuitvoerbaar blijkt, is afwaarderen een serieus alternatief. Omdat het voor de regio een belangrijke verbinding is met Amsterdam zal daarin nadere afstemming nodig zijn.

Doortrekken van het HOV-net vanuit Zandvoort naar Bloemendaal aan Zee is nog geen gemeenschappelijke regionale wens, maar komt wel voor in de Structuurvisie Bloemendaal.

Het fietsnetwerk moet nog een (evenredig) onderdeel worden van de Regionale Bereikbaarheidsvisie.

4. Resultaten structuurscan

Wat levert deze structuurscan nu op? Welke constateringen zijn er? Wat heeft Zuid-Kennemerland te bieden? En wat is er te zeggen over het tweede doel van de Structuurscan: de raakvlakken tussen de ruimtelijke koers van de regio Zuid-Kennemerland en de bovenregionale ontwikkelingen?

4.1 Wat heeft Zuid-Kennemerland te bieden?

De analyse van de ruimtelijke plannen van de vijf gemeenten van Zuid-Kennemerland toont een stevige overeenkomst in ideeën over identiteit, betekenis en ruimtelijke mogelijkheden op regionaal niveau. De regio kent eigen ontwikkelingsopgaven, waaronder de toename van de zorgvraag en de eigen woning-behoeften. De regio kan ook bijdragen aan een aantal MRA opgaven, bijvoorbeeld door extra hotelkamers voor bezoekers te realiseren, en meer woningen voor nieuwe werkenden in Amsterdam. De in hoofdstuk 3 benoemde overeenkomsten en aandachtspunten bieden aanknopingspunten voor vervolgafspraken.

In het groeiende krachtenveld van beleidsvorming op een hoger schaalniveau is meer samenwerking en afstemming in de regio van belang. Zuid-Kennemerland werkt al veel samen in haar opgaven en kansen. Na de Regionale Bereikbaarheidsvisie wordt nu ook gewerkt aan een Regionaal Actieplan Toerisme en Recreatie en een Regionale Detailhandelsvisie. Het landschappelijk beeld wordt ook regionaal uitgewerkt dankzij de ontwikkelstrategieën voor de Binnenduinrand en de Bufferzone. In bovenregionaal verband wordt gesproken over ontwikkeling en afstemming van bedrijven en kantoren in het Plabeka overleg en over het Noordzeekanaalgebied.

Nadere afstemming van woningbouwlocaties en 'wie wat voor zijn rekening neemt' is wenselijk en vindt plaats in het portefeuillehoudersoverleg Regionale Samenwerking en Volkshuisvesting met Zuid-Kennemerland en IJmond. Het Regionaal Actieprogramma Wonen (RAP) is daarin al een terugkerend onderwerp.

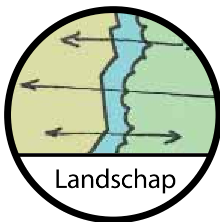
Tezamen zorgen deze regionale plannen en afspraken voor versterking van de Zuid-Kennemerlandse krachten. Samengevat biedt Zuid-Kennemerland:

- Een voortreffelijk woonmilieu: zowel op nieuwe binnenstedelijke locaties als voor wat betreft het op hoog niveau suburbaan wonen in de omgeving;
- Een prachtige natuurlijke omgeving: het duingebied met het strand en de zee en het metropolitane parkgebied Spaarnwoude, beide als unieke landschappelijke en natuurlijke waarde;
- Een toeristische en recreatieve trekpleister: badplaatsen, landgoederen, bijzondere natuur en landschappen, recreatiegebieden, cultuur, leisure en monumentale historische binnenstad bieden aan de regio en miljoenen bezoekers van elders een scala aan recreatieve mogelijkheden;
- Een interessante economie: een hoog opgeleide bevolking met een hoge arbeidsparticipatie en met de hogeschool InHolland, een goed ondernemersklimaat gekenmerkt door pioniersgeest, 10.000 bedrijven, een interessant creatief cluster, en twee hoogwaardige bedrijvenparken Waarderpolder en PolanenPark. De regionale werkgelegenheid heeft groeikansen in de zakelijke dienstverlening, creatieve industrie en zorg.

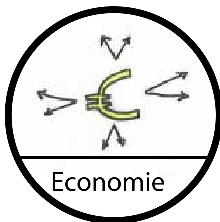
4.2 Verkenning van opgaven

Regionaal

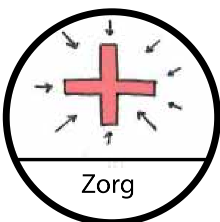
In hoofdstuk 3 zijn de aandachtspunten binnen de regio Zuid-Kennemerland benoemd. Resumerend zijn daaruit de volgende opgaven te halen:

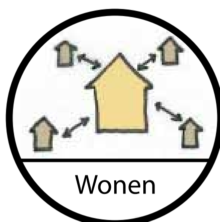
1. Zuid Kennemerland biedt een hoogwaardig Metropolitaan woon- en leefmilieu tussen Stad en Zee. Grenzend aan de stad en de dorpen fungeert het groen/blauwe landschap van Zuid Kennemerland als direct uitloopgebied en 'stadspark'. De stadsranden liggen op unieke landschappelijke en ecologische overgangen (gradiënten); deze dreigt op de strandwallen dicht te slibben door stedelijke ontwikkelingen. Een sterkere recreatieve structuur kan hier wellicht uitkomst bieden, tezamen met de inpassing van nieuwe stadsrandfuncties en een verbeterde vormgeving. Belangrijk hierbij is het versterken en herstellen van de openheid tussen de woonkernen.

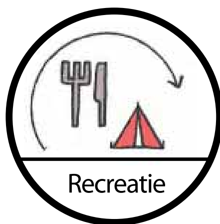
2. De economische visie is grotendeels gericht op het zelfstandig voorzien in de lokale behoefte. Door de aandacht te verruimen naar landelijke en regionale ontwikkelingen en gezamenlijk op te trekken, ontstaan er kansen op het binnenhalen van economisch kansrijke sectoren, zoals de zakelijke dienstverlening en de creatieve industrie.

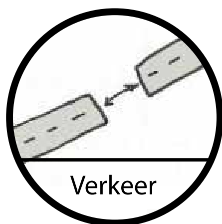
3. Het thema zorg, waaronder woonvormen, zorgvoorzieningen en arbeidsplaatsen, moet in de toekomst meer aandacht en afstemming krijgen. Hiermee kan worden ingespeeld op de groeiende vraag naar zorg door een vergrijzende eigen bevolking, alsmede voor de ouderen met een gevulde portemonnee die de regio Zuid-Kennemerland na hun pensioen willen komen versterken.

4. Uitbreiding van het aantal en de keuze voor het type te bouwen woningen kan meer bezien worden in relatie tot de regionale vraag, naast uiteraard de eigen gemeentelijke opgave.

5. Meer coördinatie ter bevordering van de groei en aantrekkelijkheid voor toeristische en recreatieve voorzieningen. Voorbeelden hiervan zijn:
   - Een betere benutting van de aanwezige goede congresfaciliteiten, vooral voor zakelijke bezoeken,
   - Een ruimer horecabeleid (terrassen, openingstijden, strandtenten, hotelkamers),
   - Betere afstemming in meer jaarrond-voorzieningen voor toerisme,
   - Ideevorming over compensatie natuurruimte in verband met de omzetting van campings in vakantiehuisjes.

6. In de Regionale Bereikbaarheidsvisie zijn infrastructurele knelpunten en maatregelen in beeld gebracht. In aanvulling op die visie kan de regio samen met andere partners gezamenlijke uitwerkingen organiseren voor een aantal benoemde verkeersopgaven, zoals:
   - Het oplossen van de verkeersdruk op de N200 door Halfweg en de N201 langs Cruquius;
   - Het doortrekken van een HOV—verbinding vanuit Zandvoort naar Bloemendaal aan zee;
   - Een afgestemd beeld scheppen over de ontbrekende schakels in het regionale fietsnetwerk.

Bovenregionaal

De voornaamste bovenregionale opgaven zijn gekoppeld aan versterking van de landschappelijke en recreatieve kwaliteiten en de verbetering van de bereikbaarheid van Zuid-Kennemerland. Voor beide zijn ingrepen nodig om de waarde van Zuid-Kennemerland als hoogwaardig woonmilieu te doen toenemen.

Zuid-Kennemerland wil een versterking van het groen en landschap, met een betere accentuering en benutting van de vele culturele en historische waarden in de stad, de dorpen en in het buitengebied. Uitgangspunt daarbij vormt de identiteiten van de diverse landschappen, als onderdeel van het Metropolitaan Landschap van de MRA.

De verschillende landschappelijke zones hebben ieder hun eigen opgaven:
- In de Duinenzone ligt de nadruk op (kust)toerisme, intensieve en extensieve recreatie en natuurbeleving;
- In de Duinzoom (binnenduinrand) ligt de nadruk op cultuurhistorie, natuur, exclusieve woonmilieus en extensieve vormen van recreatie;

- In de Overgangszone tussen stad-land (strandvlakte/strandwal), gekenmerkt wordt dooropenheid en landschappelijke kwaliteit, ligt de nadruk op de recreatieve uitloop vanuit de stad, inpassen oude en nieuwe functies, passende agrarische functies;
- In de Veenweide/polderlandschap ligt de nadruk op extensieve recreatie, toegankelijkheid, agrarische vernieuwing, natuurontwikkeling en waterberging;
- Langs de Noordzeekanaalzone ligt de nadruk op de haven, de industrie en in Spaarnwoude op intensieve recreatie op MRA-niveau langs het Noordzeekanaal.

Een aparte opgave ligt in de financiering van beheer en ontwikkeling van het landschap met afnemende overheidsmiddelen en weinig rendabele agrarische functies, met andere woorden om het landschap toekomstbestendig te maken.

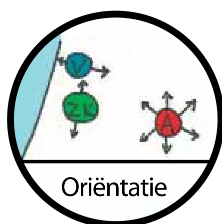
Daarnaast wil Zuid-Kennemerland een verbeterde bereikbaarheid om haar regio goed te kunnen laten functioneren en om de beroepsbevolking en de economische centra te verbinden. In Zuid-Kennemerland wonen veel mensen die werken in de economische centra van de MRA. Omgekeerd biedt - en ontwikkelt - Zuid-Kennemerland een keur aan hoogwaardige woon- en recreatiemogelijkheden voor inwoners van de gehele MRA en daarbuiten. Deze sterke wederkerige relatie en de ontwikkeling van de gehele metropoolregio met meer inwoners, meer werkgelegenheid, en meer verplaatsingen, leidt ertoe dat de bereikbaarheid van Zuid-Kennemerland versterkt moet worden om het groeiende verkeer in goede banen te leiden.

Voor versterking van de landschappelijke kwaliteiten en verbetering van de bereikbaarheid zijn afgestemde visies verschenen of in ontwikkeling, zowel de Ontwikkelstrategie voor de Binnenduinrand en die voor de Bufferzone, als de gezamenlijk vastgestelde Regionale Bereikbaarheidsvisie. Voor de benodigde investeringen in de landschappelijke kwaliteiten en de betere bereikbaarheid heeft Zuid-Kennemerland de MRA, de provincie en het rijk hard nodig om tot uitvoerbare plannen te komen.

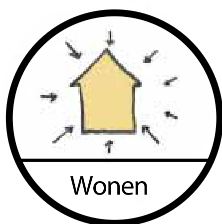
Ondermeer het Bestuurlijk Overleg MIRT in het najaar van 2012 biedt daarvoor een uitstekende gelegenheid. Dan wordt met provincie en rijk gesproken over de actualisering van de gebiedsagenda Noordwest Nederland[19] en over co-financiering voor onze regio.

19 Het vigerende kaartbeeld voor Zuid-Kennemerland uit de Gebiedsagenda Noordwest Nederland staat in paragaaf 1.1.

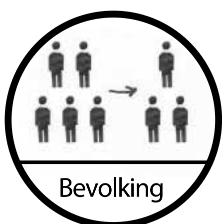
Naast bovengenoemde hoofdpunten kan een aantal resterende opgaven afgeleid worden uit de vergelijking tussen de bovenregionale ontwikkelingen uit hoofdstuk 2 en het regionale beleid in hoofdstuk 3:

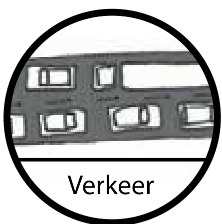
1. In algemene zin zit er een spanningsveld tussen de natuurlijke noord-zuid oriëntatie van Zuid-Kennemerland en ontwikkelingen buiten de regio. Velsen is zich meer en meer oost-west gaan richten door de ontwikkeling van het Noordzeekanaal, Amsterdam heeft zich ontwikkeld met verstedelijkingslobben in alle richtingen - behalve richting Zuid-Kennemerland. Door het toenemende belang van de oost-west verbindingen raken deze steeds meer overbelast.

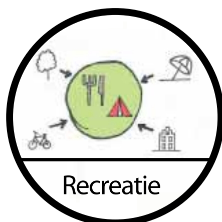
2. Door prioriteit bij haar landschappelijke kwaliteit te leggen - dat is immers één van de hoofddragers van haar kwalificatie als hoogwaardig woonmilieu - blijft de bijdrage aan de woningbouwopgave binnen de MRA relatief bescheiden. Daarbij speelt de invloed van omliggende ontwikkelingen, bijvoorbeeld woningbouw versus uitbreiding contour Schiphol (SMASH). Door groeimogelijkheden die de SMASH biedt aan Schiphol en door geluidscontouren van de industrie in de Zaanstreek, staat een substantieel deel van de plancapaciteit voor wonen onder druk. Uitbreiding van die contouren heeft beperkende consequenties voor extra woningbouw in Haarlemmermeer en Haarlemmerliede. Deze woningen zullen dan ergens anders terecht moeten komen.

3. Schaarste aan uitbreidingsmogelijkheden, hogere ontwikkelingskosten van nieuwbouw en afzetrisico's ten gevolge van de huidige woningbouwcrisis vormen belangrijke factoren voor een teruglopende groei van de bevolking. Stagnatie in de woningbouw is dus een risico voor de gewenste economische groei van de metropool. Punt van onderzoek is – naast de gevolgen van de kredietcrisis - wat precies belemmerend werkt. Welke keuzes en investeringen zijn nodig om maximaal bij te kunnen dragen aan nieuwe woningbouw?

4. Aanpak is nodig van toenemende verkeerscongestie op de N201 (Cruquiusweg - Kruisweg, Haarlemmermeer). Dit thema is gezamenlijk benoemd in de reactie van Zuid-Kennemerland op de ontwerp structuurvisie van Haarlemmermeer. Het is een overbelaste verkeersroute, wat zal verhevigen door toekomstige woningbouw rondom deze weg.

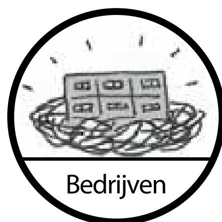
5. De regio als geheel heeft een groot en uniek toeristisch-recreatief palet ter beschikking: zee, strand, cultuur, historie, natuur, intensieve recreatie. Door die veelzijdigheid is het aanbod niet in één identiteit te vatten. Door zich te richten op stijging van zowel het aantal (zakelijke) toeristen, als de verblijfsduur, de spreiding over het jaar en de bestedingen per dag, kan Zuid-Kennemerland haar 'toeristische product' vergroten. Meer ruimte voor hotelkamers en promotionele samenwerking zijn daarbij de belangrijkste instrumenten. Bijvoorbeeld door de hele strandzone Zandvoort - Bloemendaal in samenhang te positioneren als 'Amsterdam aan Zee' en Haarlem als comfortabele verblijfs- en cultuurstad.

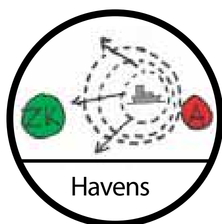
6. De mix en de kwaliteit van zee, duinen, landgoederen en veenweidegebied bieden rust en stilte. Intensivering van het toeristisch-recreatief medegebruik van deze gebieden kan leiden tot tegengestelde belangen.

7. Een goede recreatieve ontsluiting ondersteunt enerzijds de functie van het landschap als recreatief uitloopgebied en maakt anderzijds onderdeel uit van een stelsel van regionale routestructuren, die de kust via duinen en binnenduinrand met andere delen van het Metropolitaan landschap verbindt. Enkele landschappelijke elementen, zoals de Stelling van Amsterdam, kunnen ingezet worden om meer samenhang te creëren. Naast de ontsluiting ligt er ook een opgave om het aanbod van recreatieve mogelijkheden te verbeteren, met name in de Bufferzone. Daarnaast biedt uitbreiding van recreatieve verbindingen met Amsterdam en Hoofddorp en bevordering van fietstoerisme kansen voor vergroting van de toeristisch waarde van Zuid-Kennemerland.

8. Ruimtelijk is er een afname van de vraag naar 'klassieke' kantoren. Wel kansrijk is ruimte bieden voor kleinschalig dienstverlening op interessante plekken in een hoogkwalitatieve omgeving en deze goed ontsluiten. Dat kan in de vorm van bedrijfsverzamelgebouwen en broedplaatsen. Regionale afstemming in promotie en imago kan bijdragen aan het aantrekken van nieuwe bedrijven voor de regio.

9. Een laatste spanningspunt is de eventuele uitbreiding na 2020 van de havens van Amsterdam. Daarvoor zijn drie opties benoemd, die alle in verschillende mate gevolgen hebben op Zuid-Kennemerland: Wijkermeerpolder, Houtrakpolder en buitengaats. De optie Houtrakpolder zou tot een aanzienlijke verkleining van het recreatiegebied Spaarnwoude leiden. Voor het hele Noordzeekanaalgebied is een integrale afweging in voorbereiding. Alle ruimtevragende belangen die in het gebied een rol spelen, zullen daarin moeten worden meegenomen. De discussie wordt daarmee breder dan een discussie over economische expansie en ontwikkeling alleen.

Inhoudsopgave Bijlagen

Bijlage 1: Achtergrondinformatie per domein

A Landschap, natuur en water

1. Inleiding

Het landschap van Zuid-Kennemerland is een belangrijk onderdeel van de MRA. Met de verschillende landschappelijke eenheden: duinenzone, duinzoom, overgangszone stad-land, stedelijke zone, veenweide/polderlandschap en Noordzeekanaalzone heeft de regio goud in handen.
Het gevarieerde landschap zorgt voor leefbaarheid voor de bewoners, heeft een enorme aantrekkingskracht op bezoekers en biedt een natuurwaarde en ecologische variëteit die elders in Nederland nauwelijks aanwezig zijn.
Zuid-Kennemerland herbergt een grote verscheidenheid aan recreatiemogelijkheden: strandrecreatie, natuurrecreatie en evenementen (strand Bloemendaal en recreatiegebied Spaarnwoude) of cultuur(historie) in Haarlem, de landgoederenzone en de Stelling van Amsterdam. Door de veelzijdigheid is het lastig om het aanbod in één identiteit te vatten. Juist dat maakt de identiteit van de regio; een zeer veelzijdig landschap met vele gezichten maar een duidelijke eenheid en structuur.

Ontstaansgeschiedenis

De paralelle opbouw maakt het landschap van Zuid-Kennemerland zeer contrastrijk. Cultuurlandschappen naast natuurlandschappen, weids naast besloten, droog naast nat, reliëfrijk naast vlak. Door het contrast tussen stad en land en de grote afwisseling in landschappen, ontstaan door het gebruik door de jaren heen, heeft het gebied veel kwaliteit.

De hoge strandwallen waren van oudsher het meest geschikt voor bebouwing, daarop zijn meerdere kernen gesticht: Spaarnwoude op de meest oostelijke strandwal, Haarlem en Heemstede op de middelste en Santpoort, Bloemendaal, Overveen etc. op de westelijke. Door de jaren heen zijn de kernen op de strandwal van Haarlem naar elkaar toe gegroeid, waardoor een welhaast aaneengesloten stedenband is ontstaan. Zandvoort en IJmuiden hebben een eigen geschiedenis doorgemaakt, die door de ligging en functie duidelijk anders is dan de overige kernen.
De aantrekkelijkheid van het landschap van Zuid-Kennemerland werd al snel onderkend door de Amsterdamse rijken. Vanaf de 17de eeuw werden op de strandwal, in de duinzoom en langs het oude Wijkermeer meerdere landgoederen en buitenplaatsen gesticht. Veel van deze landgoederen en buitenplaatsen zijn nu nog steeds nadrukkelijk aanwezig in het landschap zoals Leyduin, Huis te Manpad, Beeckestijn en Elswout.

De strandvlakten waren vanouds open, natte, langgerekte veenweidegebieden. Te nat voor bebouwing en dus grotendeels in gebruik als grasland. Door de jaren heen zijn de strandvlakten in

het zuiden afgegraven voor de bollenteelt, gebruikt voor tuinbouw door plaatsing van kassen of in gebruik genomen door stadsrandfuncties door de uitdijende steden op de strandwal.
Maar deels zijn ze nog helemaal gaaf, bijvoorbeeld bij Vogelenzang (in Zuid Holland is veel drastischer te werk gegaan, de bollenstreek heeft een heel andere uitstraling).
Het landschap van de Bufferzone Amsterdam-Haarlem is afwijkend van de Binnenduinrand omdat het hier een aaneenschakeling van veenweidepolders en droogmakerijen betreft. Sinds de invoering van het Bufferzonebeleid (1958, gericht op het voorkomen van het aan elkaar groeien van het stedelijk gebied van Amsterdam en Haarlem) is het gebied deels omgevormd tot recreatielandschap. De droogmakerijen zijn ingericht als parklandschap en hebben een intensieve recreatieve functie, de veenweidepolders in het midden van de Bufferzone hebben hun agrarische bestemming behouden en hier is sprake van recreatief medegebruik.
De westkant van de Bufferzone maakt onderdeel uit van de stelling van Amsterdam.

Naast de landschappelijke gradiënt van zee tot polder is er ook het landschap van het Noordzeekanaal. Dit relatief jonge landschap met al haar recreatieve, (haven)industriële en stedelijke functies slaat een duidelijke brug tussen Amsterdam, de Bufferzone en Zuid-Kennemerland.
Het Noordzeekanaal doorsnijdt het landschap van zee tot Amsterdam en splitst Noord Holland in twee delen. Het kanaal en de havens hebben een industriële schaal die met name aansluiting vindt met de bufferzone. Een zelfstandige eenduidige entiteit, in tegenstelling tot de landschappelijke oost-west opbouw.

Waardevolle landschapskarakteristieken

Ecologie
Het landschap van Zuid-Kennemerland heeft een hoge ecologische waarde. De ecologische structuren lopen mee met de parallelle structuur en loodrecht op deze structuur.
De ecologische waarde van Zuid-Kennemerland uit zich niet alleen in de aanwezigheid van schoon, mineraalrijk water en lokale vernatting, maar ook in het verschil in flora en fauna in de duinen, de natte en droge graslanden in de strandvlaktes, de bossen van de oude landgoederen en villawijken, het ecologisch milieu van de stad en de openheid en waterrijkheid van het veenweide- en polderlandschap.

Daarnaast is Zuid-Kennemerland een van de weinige plekken waar de landschappelijke en ecologische gradiënt nog intact is. De macrogradiënt van duin, via strandwal en strandvlakte naar polder creëert een diversiteit aan leefmilieus en is zowel landschappelijk als ecologische zeer waardevol.

Cultuurhistorie
Zuid-Kennemerland kent een rijk verleden, hetgeen heeft geresulteerd in een grote verscheidenheid aan cultuurhistorische elementen en structuren. Het landschap is het resultaat van een eeuwenlange ontwikkeling waarbij iedere episode zijn eigenaardigheden heeft nagelaten zonder het voorgaande geheel uit te wissen. Het resultaat is een gelaagd landschap, een complex en intrigerend samenspel van elementen en structuren uit verschillende tijdsperiodes. Overal komt men geschiedenis tegen. Van de Grote Markt in Haarlem tot de landgoederen en moderne villa's. Maar ook landschappelijke aspecten zoals de strandvlakte bij Vogelenzang of militaire geschiedenis als de Stelling van Amsterdam en de Atlantikwall.

Zichtlijnen
De open strandvlakten en de verschillende landgoederen samen met de grote hoogteverschillen hebben in het landschap bewust en onbewust aantrekkelijke en waardevolle zichtlijnen gecreëerd. Deze zichtlijnen maken het landschap beleefbaar en begrijpbaar. Zij vertellen het verhaal van het landschap.

De regio heeft een hoge mate van ruimtelijkheid, versterkt door hoogteverschillen/reliëf. Op alle schaalniveaus zijn indruikwekkende 'zichten' aanwezig die het landschap beleefbaar en herkenbaar maken. Van monumentale zichtlijnen op een landgoed tot uitkijkpunten van en naar de stad.

2. Feiten en cijfers

Het duingebied met het strand en het metropolitane parkgebied Spaarnwoude is een belangrijke waarde van de MRA en biedt miljoenen bezoekers een scala aan recreatiemogelijkheden (Spaarnwoude is goed voor 6,1 miljoen en Nationaal Park Zuid-Kennemerland voor 2 miljoen bezoekers per jaar).
In het landschap kunnen verschillende schaalniveau's worden onderscheiden: sommige functies (maar ook bijvoorbeeld zichtlijnen) hebben een bovenlokale betekenis, andere zijn zuiver lokaal Het landschap van Zuid-Kennemerland is van west naar oost grofweg als volgt gestructureerd:

- Duinenzone ,met de zee, strand en duinen
- Duinzoom met de extensief bebouwde kernen en landgoederen.
- Overgangszone stad-land met mix van landbouw en stedelijke en recreatieve functies.
- De stedelijke zone: grotendeels verstedelijkte strandwal.
- Veenweide en polderlandschap: Bufferzone Amsterdam-Haarlem als recreatiegebied met een paar kleine woonkernen. In de Bufferzone is een geleding aangebracht met extensieve recreatie in het middengebied (in combinatie met landbouw) en intensievere recreatie langs de randen.
- Noordzeekanaalzone: intensieve recreatie en (haven)industrie.

3. Trends / ontwikkelingen

- De kwaliteit van het landschap staat onder druk. Hoogwaardig landschap vraagt om investeringen, maar de rijksgelden worden minder.
- Er wordt in toenemende mate waarde gehecht aan ruimtelijke kwaliteit.
- Stadslandbouw (voedselproductie in de directe nabijheid van de stad, voor de stedeling).
- De landbouwsector heeft het lastig als landschapsbeheerder. Door oprukkende verstedelijking neemt de druk op het landschap toe. Dit uit zich in verbreding van de landbouw (verhuur vergaderlocaties enz.) en in de binnenduinrand door een overschakeling van agrarische productie naar paardenweilandjes.
- Strandbezoek niet meer voor de hele dag, kort bezoek in de avonduren (na het werk) neemt toe.
- Met de groei van de metropool neemt ook de recreatiebehoefte toe.
- Minder kamperen, meer vakantiehuisjes / bungalows.
- Verbreding van het gebruik van de landgoederen.
- Mensen hebben een steeds grotere actieradius (bijvoorbeeld door de electrische fiets).

4. Opgave vanuit de MRA

Zuid-Kennemerland maakt deel uit van het metropolitane landschap, welke benoemd wordt als een van de belangrijkste visitekaartjes van de metropoolregio Amsterdam.

Opgaven landschap:
1. Vergroting van de groene waarden en verbeteren ecologische verbindingen en inzetten op recreatief medegebruik (gericht op natuur- en landschapsbeleving) van haar landschap in een breder MRA verband door uitbreiding van het recreatieve routenetwerk
2. Door samenwerking en samenhang het landschap toekomst bestendig te maken: meer relatie aanbrengen tussen stad-land en de koppeling met economie en toerisme/recreatie. Daarbij horen goede financierings-constructies voor het beheer en verbetering van de bereikbaarheid en de toegankelijkheid.
3. Het kwalitatief verbeteren van de wederkerigheid tussen stad en ommeland.
4. Terughoudend bouwen. Het landschap is hard nodig als de verstedelijking en de daarmee samenhangende recreatie toeneemt. Nieuwe ontwikkelingen kunnen toegestaan worden mits het meerwaarde genereert voor het landschap en compensatie-plus toegepast wordt.
   - Voor de Binnenduinrand betekent dit dat op zeer beperkte schaal buitenstedelijk gebouwd kan worden, mits passend en zonder aantasting van de openheid van het landschap (landschappelijk goed verankerd, landschappelijk ingepast, niet langs routes die belangrijk zijn voor de groenbeleving, niet in groene corridors, niet in belangrijke zichtlijnen).
   - Voor de Bufferzone is er geen ruimte voor stedelijke uitleg. Kleinschalige (openluchtrecreatieve) ontwikkelingen zijn toegestaan in de randen. In de zone langs het Noordzeekanaal (waaronder Spaarnwoude) is plaats voor intensieve recreatie. Het middengebied van Spaarnwoude blijft extensieve recreatie in combinatie met landbouw.

De belangrijkste recreatieve behoefte is gelegen in de badplaatsen en Spaarnwoude en daarnaast in uitloopgebied voor stedelijke gebieden.
Opgaven recreatie:

1. Betere bereikbaarheid zowel van het strand (OV naar Bloemendaal) als de buitengebieden.
2. Verbeteren van het routenetwerk in de Bufferzone (Recreatiegebied Spaarnwoude) door het introduceren van een aantal lange (landschappelijke) lijnen en verbeteren van het recreatieve aanbod.
3. Financieringsconstructies voor beheer en ontwikkeling van het landschap.
4. Strandrecreatie: koppel de identiteit van de kunstplaatsen, want deze zijn complementair aan elkaar (Zandvoort de klassieke bezoeker, Bloemendaal de trendy bezoeker, IJmuiden de familiebadplaats).
5. Natuurrecreatie: beheer in combinatie met een betere economische benutting.
6. Regionale kwaliteit (Zuid-Kennemerland heeft alles in huis) beter verbinden en zichtbaar maken.
7. Regionale samenwerking, bijvoorbeeld in de vorm van arrangementen.

B Economie, Toerisme en Leisure

1. Inleiding

Economie

Zuid-Kennemerland vormt samen met IJmond de derde economische speler binnen de MRA en beschikt over een hoog opgeleide bevolking. De regio kenmerkt zich door een (toenemende) uitgaande pendel van werkenden richting Amsterdam - Zuidas en Haarlemmermeer – Schiphol.

Door de MRA-partners is gekozen voor een groeiscenario van de economie met 200.000 nieuwe banen in 2040 en versterking van haar (inter)nationale concurrentiepositie in de top 5 van Europese metropoolregio's. Door investeringen in bedrijvigheid, innovatie en werkgelegenheid moet het vestigingsklimaat verbeteren om bedrijven maximaal te stimuleren om juist in de MRA voor groei en banen te zorgen. Via een Economische Agenda wil de MRA zich richten op kansrijke clusters waar alle regio's binnen de MRA, waaronder Zuid-Kennemerland, hun unieke bijdrage in hebben. Voor Zuid-Kennemerland zijn dat m.n. zakelijke dienstverlening, creatieve industrie, toerisme en de non-profitsector (m.n zorg).

(Voldoende) menselijk kapitaal is de belangrijkste factor voor bedrijven bij het kiezen van een vestigingslocatie. De MRA heeft als grootstedelijke regio een grote aantrekkingskracht op (top)talent vanwege het aanbod van werk, kennis en cultuur. Naast het aantrekken van talent, ligt er een grote uitdaging voor de MRA om het aanwezige potentieel aan talent veel beter te benutten.

Toerisme & recreatie

Het belang van Zuid-Kennemerland voor toerisme/recreatie is groot. Door de grote verscheidenheid aan landschappen en voorzieningen biedt Zuid-Kennemerland veel variëteit aan recreatiemogelijkheden en toeristische trekpleisters. Per jaar komen miljoenen bezoekers uit binnen- en buitenland naar de kust, cultuur(historie) in de Haarlemse binnenstad, de talrijke sport- en cultuurevenementen (Circuit Zandvoort, de Haarlemse festivals, Dancevalley e.d.) en enkele grote leisure/recreatiebedrijven. Zandvoort en Bloemendaal aan Zee zijn (inter) nationaal bekende stranden met in het achterland uitgestrekte natuurgebieden: de Amsterdamse Waterleidingduinen en Nationaal Park Zuid-Kennemerland en de landgoederenzone. Het recreatiegebied Spaarnwoude functioneert uitstekend als groen-recreatieve buffer tussen de verstedelijkte gebieden. Het zijn aantrekkelijke gebieden om te verblijven en te recreëren, die regio-inwoners en toeristen uit binnen- en het buitenland trekken. De aantrekkingskracht van de regio op bezoekers vanuit de MRA en erbuiten is groot, mede dankzij de gunstige ligging ten opzichte van Schiphol. Ook zakenreizen behoren tot belangrijke takken van het toerisme.
Door de veelzijdigheid is het lastig om het aanbod in één identiteit te vatten. Het gebrek aan een gedragen identiteit is zowel een kracht als een zwakte.

2. Feiten en cijfers

Economie

MRA

- 2,3 mln inwoners / 1,3 mln werkzame personen / 200.000 bedrijven
- 2000 internationale hoofdkantoren, toename van 150 per jaar
- 4e positie in Europa na Londen, Parijs en Frankfurt

Zuid-Kennemerland

- 219.000 inwoners/ 95.000 werkzame personen/ 23.800 bedrijven
- 48.000 inwoners werken buiten ZK, vooral in Amsterdam en Haarlemmermeer
- 28.000 arbeidsplaatsen in Haarlem worden ingevuld door de regio
- 37.000 arbeidsplaatsen in de gezondheidseconomie (zorg) en zakelijke en creatieve dienstverlening in Haarlem
- 6.500 arbeidsplaatsen in toerisme en recreatie in Haarlem

Sector	percentage van het bruto regionaal product van Zuid-Kennemerland	percentage van de werkgelegenheid in Zuid-Kennemerland
zakelijke dienstverlening	24%	13%
creatieve industrie (incl. ICT)	15%	15%
non-profit (overheid en zorg)	18%	27%

Huidig aandeel in de economie van Zuid-Kennemerland van de belangrijkste groeisectoren
Bron: Economische Verkenningen Metropoolregio Amsterdam 2011

Toerisme

- Zandvoort: 4,6 mln bezoeken per jaar, waarvan 1,5 uit Noord Holland, 800.000 overnachtingen
- Spaarwoude: 5 a 6 mln bezoeken per jaar (vanuit de omliggende regio's)
- Haarlem (3 mln bezoeken per jaar , 600.000 uit buitenland, 280.000 overnachtingen) is voor wat betreft cultuur, recreatie en toerisme de 2e stad in de MRA
- OV routekaart van de MRA: 'Amsterdam bezoeken, Holland zien'

In de gehele recreatie en toerisme sector in Zuid-Kennemerland zijn 1.550 organisaties actief zijn. Gezamenlijk zijn deze organisaties goed voor 7.950 banen (totaal aantal fulltimers, parttimers en uitzendkrachten). Binnen de sector zijn de grootste subsectoren horeca (met 600 vestigingen, 3.990 banen) en cultuur, recreatie en amusement (met 250 vestigingen, 930 banen).
Haarlem ontvangt na de vier grote steden de meeste buitenlandse toeristen. De badplaatsen trekken ca. 5 miljoen bezoekers per jaar. Spaarnwoude ontvangt 5 à 6 miljoen bezoeken per jaar (ook vanuit de omliggende regio's).

Bron: LISA-statistieken (meetjaar 2010)

3. Trends / ontwikkelingen

- Banengroei in Zuid-Kennemerland met name in zakelijke (creatieve) dienstverlening (+7.000) en zorg (+3.500)
- Werken volgt wonen: werkgevers kiezen locatie op werknemerspotentieel; werknemers kiezen woonomgeving boven werkomgeving.
- Krimpende banenmarkt, dus een toenemende stroom forenzen.
- Door nieuwe werken afnemende groei van de kantorenbehoefte. De plannen hiervoor in regio Zuid-Kennemerland - IJmond zijn met >50% teruggebracht in Plabekaverband (Platform regionale afstemming bedrijfsterreinen en kantoren). Voldoende ruimte voor groei van bedrijven in de regio Zuid-Kennemerland - IJmond 2010-2040 (Plabeka).
- Meer kleinschalige dienstverlening.
- Toerisme wordt steeds belangrijker en (inter)nationaal een sterke groeisector (ook voor draagvlak regionale voorzieningen). Het aantal niet werkende ouderen zal fors toenemen en daarmee hun vrijetijdsbestedingen.
- Aanbod van grootschalige detailhandel (Sugar City, Cruquius).
- Met de groei van de metropool meer draagvlak voor regionale voorzieningen .
- Strandbezoek niet meer voor de hele dag, kort bezoek in de avonduren (na het werk) neemt toe.
- Toename interesse riviercruises.
- Regio vangt de toeristische druk op Amsterdam op: ‘Amsterdam bezoeken, Holland zien’.
- Met de groei van de metropool neemt ook de recreatiebehoefte toe.
- Minder kamperen, meer vakantiehuisjes / bungalows.

Toerisme en recreatie
Door de vergrijzing en een stijgend inwonertal gaat er groei plaatsvinden in het recreatieverkeer, toeristische bestedingen en verblijfsbehoefte (marktpotentie voor uitbreiding van het aantal hotelkamers met 600 in 2020 (Haarlem 400 en Zandvoort 200), zoals in het regionale marktonderzoek van Horwath HTL uit 2011 voor Zuid-Kennemerland is aangegeven). Daarmee leidt vergrijzing tot meer banen in de toeristensector.

Kunst en cultuur hebben bij uitstek invloed op de economische groei van de stad. Zo hangen niveau en draagvlak van de culturele voorzieningen af van het aantal bezoekers uit Zuid-Kennemerland en daarbuiten (toeristen). Ook hoogopgeleide woningzoekenden vestigen zich graag in een stad met een gevarieerd cultureel aanbod en stimuleren op die wijze de cultuureconomie.

4. Opgave vanuit de MRA

Uitgangspunt is het Ontwikkelingsbeeld voor de Noordvleugel (2007). 'Een internationaal concurrerende metropool; top 5 in Europa' (liefst nummer 3 achter Londen en Parijs). Dit door:

1. Verbeteren bereikbaarheid van economische centra Zuid-as en Schiphol en van stad en kust.
2. Woonfunctie versterken, aangezien werken het wonen volgt, zijn wonen en economie elkaar versterkende belangen.
3. Werkfunctie versterken, hierbij richten op de creatieve industrie, toerisme en zakelijke dienstverlening, aangevuld met zorg voor de vergrijzende regionale bevolking. Ruimtelijk vertaalt dat zich in een Plabeka-opgave en ruimte voor kleinschalige bedrijvigheid.
4. Match (onderwijs) marktvraag en aanbod bij krappe arbeidsmarkt Campus InHolland, faciliteren bedrijfsverzamelgebouwen, faciliteren werklocaties Waarderpolder.

De belangrijkste recreatieve behoefte is gelegen in de badplaatsen en daarnaast uitloopgebied voor stedelijke gebieden. Opgaven recreatie:

1. Betere bereikbaarheid zowel van het strand (OV naar Bloemendaal) als de buitengebieden.
2. Strandrecreatie: koppel de identiteit van de kustplaatsen, want deze zijn complementair aan elkaar (Zandvoort de klassieke bezoeker, Bloemendaal de trendy bezoeker)
3. Natuurrecreatie: beheer in combinatie met een betere economische uitnutting.
4. Regionale kwaliteit (Zuid Kennemerland heeft alles in huis) beter verbinden en zichtbaar maken.
5. Regionale samenwerking, bijvoorbeeld in de vorm van arrangementen

5. Analyse van de structuurvisies

Vraag MRA		Aanbod gemeenten ZK				
Doel	**Middel**	**Bloemendaal**	**Haarlem**	**Haarl'liede Spaarnwoude**	**Heemstede**	**Zandvoort**
Zakelijke Dienst verlening	Verdichting / reconstructies	Intensiveren stations-gebied	Oostpoort	SugarCity, Halfweg, Haarlemmer-straatweg	-	Sportpool (Circuit)
	Betere onderlinge samenwerking	-	Ja	-	-	-
	Afstemmen Onderwijs Aanbod	-	Ja	-	-	-
	Promotie en imagovorming	-	Ja	-	-	Parel aan Zee +

Vraag MRA		Aanbod gemeenten ZK				
Doel	**Middel**	**Bloemendaal**	**Haarlem**	**Haarl'liede Spaarnwoude**	**Heemstede**	**Zandvoort**
Creatieve Industrie	Vestiging Klimaat	Intensiveren stationsgebied	Broedplaatsen	-	-	-
	ICT infrastructuur	-	Ja		-	-
	Free Zone	-	Ja		-	-
	Promotie en imagovorming	-	Ja		-	-
Zorg		-	-	-	-	-
Toerisme	Meer over-nachtingen	Jaarrond recreatie	Vooral zakelijk (hotelnota)	Ontwikkeling rond Pontplein	-	Sportpool en circuit
	Horecabeleid	Entree natuur- en duingebied	Terrassen / Openingstijd		-	Ruimer aanbod badgasten
	Congressen	-				Sportpool en circuit
	Leisure / intensieve recreatie	kleinschalig	Schalkstad	Spaarnwoude	In stand houden winkelaanbod	Sportpool en circuit
	Verzorgde openbare ruimte	Entree natuur- en duingebied	MJP en HIOR (beleid)	-	winkelstraten	Ja
	Strand en water-recreatie	Bloemendaal aan Zee	Spaarne (beleidsnota)	Recreatief water- en oevergebruik	-	Kwaliteit boulevard / Kust-zonering
	Promotie en imagovorming		Stad en Regio	-	-	Ja

C Wonen

1. Inleiding

Zuid-Kennemerland is één van de top-drie woonmilieus van de MRA, samen met het Gooi en delen van Amsterdam-centrum en -zuid). Binnen de Noordelijke Randstad staat Zuid-Kennemerland in de top 5 (andere twee zijn Utrechtse Heuvelrug en Utrechtse Vechtstreek).
De regio kenmerkt zich door een zeer aantrekkelijk woonmilieu met de rijke cultuurhistorie van Haarlem en de landgoederen, de duinen en de zee binnen handbereik. Bovendien liggen ook de belangrijkste werklocaties als Schiphol en de Zuidas in de nabijheid. Het woningaanbod is zeer divers: van centrum stedelijk wonen in Haarlem tot exclusief vrijstaand wonen in de Binnenduinrand. Het voorzieningen niveau is hoog.

2. Feiten en cijfers

Metropoolregio Amsterdam

- Op dit moment telt de MRA 1.959.700 huishoudens (Bron: Primos 2011). Er wordt uitgegaan van een groei naar 2.438.400 huishoudens in 2040. Dit is een toename van 478.700 huishoudens. Om die te kunnen huisvesten, zijn 300.000 woningen nodig (Bron: ABF rapport 2011). Dit betekent een verdubbeling van de opgave van 150.000 woning in 2030, zoals deze in 2003 door de MRA is geformuleerd. Tegelijkertijd is de uitbreidingsbehoefte verreweg het grootst tussen nu en 2020 (235.000 tot 2020 tegen 66.000 tussen 2020 en 2040, Bron: Quickscan Companen 2012).
- In 2010 was in de MRA twee op de drie huishoudens een seniorenhuishouden (55+). Dit zijn één- of tweepersoons huishoudens. (Bron: Quickscan Companen 2012) Daarnaast kende de MRA in 2010 vooral mobiele gezinnen en gehechte kleine huishoudens.
- Bevolkingprognose: bevolking toename vanaf 2010-2040: Zuid-Kennemerland: 8,9%, MRA: 13,9% (= zonder Almere), Almere afzonderlijk is: 74,11 % groei. (Bron: Primos 2011)
- De MRA zal in 2040 2.356.594 inwoners kennen, met een woningvoorraad van 1.277.020.
- In de MRA zijn de belangrijkste woonmilieus: stedelijk naoorlogs compact, centrum dorps, stedelijk naoorlogs grondgebonden, klein stedelijk en stedelijk vooroorlogs, centrum stedelijk plus en dorps. (Bron: Quickscan Companen 2012)

Regio Zuid-Kennemerland

Het totaal aantal huishoudens in Zuid-Kennemerland groeit in de periode 2010-2040 met 16.550, zie tabel 1. Het totaal aantal inwoners in Zuid-Kennemerland groeit in de periode 2010-2040 met 19.658, zie tabel 2. Er is vooral een toename te zien van alleenstaande huishoudens en een afname van de groep samenwonenden zonder kind. Het aandeel huishoudens 65+ neemt ook toe (vergrijzing), zie tabel 3. De afname van de gemiddelde woningbezetting zet door.

	2010		2040	
totaal aantal huishoudens	104.082	100%	120.632	100%
uitsplitsing categorieën huishoudens				
samenwonen zonder kind	43.702	41%	27.155	23%
alleenstaande huishoudens	27.658	27%	55.376	46%
samenwonend met kind	25.006	24%	25.867	21%
1-oudergezinnen	6.961	7%	10.919	9%
overig	755	1%	1.315	1%

Tabel 1: aantal huishoudens Zuid-Kennemerland (bron: primos 2011)

	2010	2040
Gemidd. woningbezetting	2.19	2.05
bevolking	219.690 inwoners	239.348 inwoners
woningvoorraad	100.445 (2009)	116.866 woningen

Tabel 2: totaal aantal inwoners Zuid-Kennemerland (bron: primos 2011)

2010	Zuid-Kennemerland	26%	Nederland 23% (groot Amsterdam 18%)
2040	Zuid-Kennemerland	36%	Nederland 36% (groot Amsterdam 29%)

Tabel 3: huishoudens 65+ in Zuid-Kennemerland (bron: primos 2011)

De additionele woningbehoefte voor de regio Zuid-Kennemerland tot 2040 bedraagt 16.421 (tabel 2). De verwachte plancapaciteit tot 2040 bedraagt 12.700 woningen. Het vraagoverschot zit vooral in de categorieën centrum-(klein)stedelijk en (centrum-)dorps (Bron: Quickscan Companen 2012).

3. Trends / ontwikkelingen

De relevante trends en ontwikkelingen op het terrein van het wonen zijn:

- de afname van de gemiddelde woningbezetting zet door zie tabel 2. De regio Zuid-Kennemerland is op dit moment al een bovengemiddeld vergrijsde regio binnen de MRA (maar in vergelijking met Nederland gemiddeld). Deze trend zet door (zie tabel 3) omdat men de wooncarrière 'afmaakt' binnen de regio; er is een groeiende behoefte aan binnenstedelijk wonen met een hoge kwaliteit (Bron: Quickscan Companen 2012);
- er is behoefte aan meer (middel)dure huurwoningen, door een steeds flexibeler wordende arbeidsmarkt en een stagnerende huizenverkoop;
- de vanuit de MRA instromende (jonge) huishoudens hebben vooral behoefte aan middelduur stedelijk wonen;
- er is een toenemende behoefte aan nul-tredenwoningen als gevolg van de vergrijzing.

4. Opgave vanuit de MRA

Gelet op de beschikbare cijfers en trends kan vanuit het perspectief van de MRA bezien de volgende opgave worden geformuleerd:

- zet, voor wat betreft de woningbouwproductie zo hoog mogelijk in (houdt vast aan de huidige (harde) plancapaciteit en onderzoek de mogelijkheden tot uitbreiding van de zachte plancapaciteit) en voorkom dat de achterstand in de productie verder oploopt;
- realiseer een excellent vestigingsklimaat dat concurreert met andere Europese metropolen; Zorg voor kwantiteit én kwaliteit, waarbij de bestaande kwaliteit minimaal behouden blijft;
- bouw duurzaam en compact; voorkom verkwisting van schaarse ruimte;
- bouw middeldure appartementen en waar mogelijk eengezinswoningen in de stad voor starters en werkenden en bouw levensloopbestendige woningen voor ouderen.

D Bereikbaarheid

1. Inleiding

Zuid-Kennemerland heeft nog een inhaalslag te maken voor wat betreft de bereikbaarheid. In 2010 is de Regionale Bereikbaarheidsvisie Zuid Kennemerland opgesteld met daarin een aantal opgaven. De uitkomsten van die visie worden overgenomen in deze Structuurscan.

2. Feiten en cijfers

- Zuid-Kennemerland is via de A9 goed verbonden met het landelijke snelwegennet.
- De regio heeft een goede OV- en autoverbinding met IJmond, en heeft een hoogfrequente, directe HOV-verbinding met Schiphol.
- Elk uur rijden er vanuit Haarlem acht treinen naar Amsterdam, waarvan vier intercity's.
- Dagelijks vinden 85.000 autobewegingen vanuit Zuid-Kennemerland plaats naar de A9 en 20.000 OV-bewegingen tussen Zuid-Kennemerland, Amsterdam en Schiphol, per bus en trein. Hierbij is sprake van een relatief grote uitgaande pendel van meer dan 50% van de werkzame bevolking.

3. Trends / ontwikkelingen

Een groeiende uitgaande pendel van werkenden richting Amsterdam - Zuidas en Haarlemmermeer – Schiphol. Een verminderde inkomende pendel werkenden uit de Haarlemmermeer.

4. Opgave vanuit de MRA

Het uitbouwen van Zuid-Kennemerland als onderdeel van de MRA vereist niet alleen goede verbindingen met de MRA maar ook betere verbindingen binnen de regio Zuid-Kennemerland. Essentieel voor het functioneren van het stedelijk netwerk is goede onderlinge bereikbaarheid met de auto, met het openbaar vervoer en op kleinere schaal met de fiets.

Bijlage 2: Structuurvisies versus domeinen

Beleid Bloemendaal in relatie tot MRA ambities

Domein	In MRA verband behoefte aan:	Concreet te bieden:	Beleid dat daarin voorziet:	
			Structuurvisie	Ander beleid
landschap (inclusief natuur en dagrecreatie)	Versterken unieke groenblauwe omgeving (meer ontwikkelen als aantrekkelijke component om mensen te verleiden zich te vestigen / of als bezoeker)			
	Natuurwaarde	Duinen: • Behoud natuurlijk karakter; versterken groene beleving • Aanleg ecoducten in het kader van de EHS. • Landgoederenzone • Binnen strandvlakten zoeken naar mogelijkheden voor extra mogelijkheden voor waterberging en natuurontwikkeling • Versterken natuurwaarden landgoederen • Natte en droge oost-westverbindingen versterken	Ja	Nota Binnenduinrand
	Landschappelijke waarde	Duinen: • Continuïteit verbeteren, versnippering tegengaan • Landgoederenzone: • Behouden cultuurhistorische en natuurlijke waarden van de landgoederen en open strandvlakten • Bevorderen contrast gesloten karakter landgoederen en open karakter strandvlakten. • Verrommeling strandvlakten tegengaan. • Dorpenzone: • Landschap (onder)scheidt de dorpen.	Ja	Nota Binnenduinrand

	Toeristisch-recreatieve waarde	Duinen: • Gezonde balans tussen extensieve duinrecreatie en intensieve strandrectratie. • Zonering, concentratiegebieden en stiltegebieden • Verbinden wandelpaden tussen verschillende gebieden. • Uitbreiden jaarrond recreatie.	ja	
		Landgoederenzone: • Extensiever vormen van recreatie en cultuur • Zo veel mogelijk landgoederen toegankelijk • Recreatieve verbindingen verbeteren.		
		Dorpenzone: • In Bennebroek meer waterrecreatie • Linnaeushof recreatieve trekker binnen MRA		
economie (inclusief toerisme en intensieve recreatie)	Groei zakelijke dienstverlening	Kleinschalige intensivering van functies rond (in) stationsgebouwen	Ja	
	Groei kansen creatieve industrie	Kleinschalige intensivering van functies rond (in) stationsgebouwen	Ja	
	Stijging van (zakelijke) toerisme: aantal toeristen, verblijfsduur, spreiding over het jaar en bestedingen per dag Smart: - Een stijging van het aantal overnachtingen met gemiddeld 3% per jaar. - Een stijging van de uitgaven van de toerist per dag met gemiddeld 20% in 4 jaar. - Een betere spreiding van het aantal toeristen vanuit Amsterdam naar de Metropoolregio Amsterdam van 14% in 2007 naar 20% in 2015.	Strand en Duinen: • Bloemendaal aan Zee als belangrijke trekker binnen de MRA • Mogelijk maken jaarrond recreatie • Natuurparken duingebied iconen binnen de MRA	Ja	

wonen	Meer woningen Smart: 300.000 extra woningen in de MRA in de periode tot 2040	Kust- en duinzone: Bloemendaal aan Zee geen nieuwe dorpskern	Ja	
	Gedifferentieerd bouwen	Landgoederenzone: • Exclusieve en aantrekkelijke woonmilieu behouden. • Splitsen villa's onder voorwaarden mogelijk. • Zoekgebieden woningbouw: Klooster Euphrasia en Brouwerskolk (PWN-terrein)		Nota Wonen
		Dorpenzone: • Zoeklocaties woningbouw: Haringbuysterrein, rond de Westelijke Randweg en vier locaties in Vogelenzang/Bennebroek. • Mogelijkheid bedrijvigheid in oude woonwijken te vervangen door woningen • Intensivering van functies rond stationsgebouwen/ gebieden.		
bereikbaarheid (randvoorwaardelijk)	Auto	• Beter verkeersmanagement strandverkeer door Haarlem • Directe verbinding Randweg-Zeeweg. • Inzetten op verbinding N205 – N206	Ja	Regionale bereikbaarheids-visie
	(H)OV	• HOV per spoor naar Bloemendaal aan Zee • Streven naar directe spoorverbindingen richting regionale werkplekken. • Onderzoek heropenen station Vogelenzang • Onderzoek transferiummogelijkheid Station Bloemendaal	Ja	Regionale bereikbaarheids-visie
	Fiets	• Verbeteren fietsnetwerk richting de kust	Ja	

Beleid Haarlem in relatie tot MRA ambities

Domein	In MRA verband behoefte aan:	Concreet te bieden:	Beleid dat daarin voorziet:	
			Structuurvisie	Ander beleid
landschap (inclusief natuur en dagrecreatie)	Versterken unieke groenblauwe omgeving (meer ontwikkelen als aantrekkelijke component om mensen te verleiden zich te vestigen / of als bezoeker)			
	Natuurwaarde	EHS, wildzones, weidevogelgebieden, combinatie met (nieuwe) waterberging	Ja	Natura 2000
	Landschappelijke waarde	Openheid bevorderen	Ja	Ontwikkel-strategie Binnenduinrand en Bufferzone
	Toeristisch-recreatieve waarde	Meer fiets- en wandelpaden	Ja	
economie (inclusief toerisme en intensieve recreatie)	Groei zakelijke dienstverlening	Verdichtingslocaties en verandergebieden (m.n. oostentrees van Haarlem)	Ja	
		Verbetering van de samenwerking binnen het cluster om innovatie te bevorderen		Economische agenda Haarlem
		Verbetering van de aansluiting van onderwijs-aanbod op wensen en behoeften van bedrijven		Economische agenda Haarlem
		Gezamenlijk meer aan promotie en positieve imagovorming van de sector werken		Economische agenda Haarlem
	Groei kansen creatieve industrie	Gunstige vestigingsmogelijkheden (m.n. broedplaatsen)		Economische agenda Haarlem
		Goede (ICT)infrastructuur		
		Ontwikkelen FreeZone		Geen
		Promotie van de sector		

	Stijging van (zakelijke) toerisme: aantal toeristen, verblijfsduur, spreiding over het jaar en bestedingen per dag	Meer overnachtingsmogelijkheden voor (zakelijke) toeristen		Nota hotels
		Flex Horecabeleid (terrassen, openingstijden e.d.)		
	Smart: - Een stijging van het aantal overnachtingen met gemiddeld 3% per jaar. - Een stijging van de uitgaven van de toerist per dag met gemiddeld 20% in 4 jaar. - Een betere spreiding van het aantal toeristen vanuit Amsterdam naar de Metropoolregio Amsterdam van 14% in 2007 naar 20% in 2015.	Congresruimte		Concept Actieplan toerisme en recreatie
		Meer leisure / intensieve recreatiebedrijven		Projectplan Schalkstad
		Uitnodigende, verzorgde openbare ruimte		MJP OR, nota openbare ruimte
		Meer met het Spaarne		Nota Waterrecreatie
		Promotie stad en regio		
wonen	Meer woningen Smart: 300.000 extra woningen in de MRA in de periode tot 2040	Verdichtingslocaties en verandergebieden (m.n. oostkant van Haarlem)	Ja	
	Gedifferentieerd bouwen	m.n. stadslocaties		Concept Woonvisie
bereikbaarheid (randvoorwaardelijk)	Auto	Stadsring sluiten	Ja	Regionale bereikbaarheids-visie
	(H)OV	A9-lijn, vertramming Rnet,		Regionale bereikbaarheids-visie
	Fiets	Snelfietsroutes en meer recreatieve verbindingen	Ja	

Beleid Haarlemmerliede en Spaarnwoude in relatie tot MRA ambities

Domein	**In MRA verband behoefte aan:**	**Concreet te bieden:**	**Beleid dat daarin voorziet:**	
			Structuurvisie	Ander beleid
landschap (inclusief natuur en dagrecreatie)	Versterken unieke groenblauwe omgeving (meer ontwikkelen als aantrekkelijke component om mensen te verleiden zich te vestigen / of als bezoeker)			
	Natuurwaarde	Behouden groene bestemming en natuurwaarden groene buffer	Ja	Structuurvisie Noord-Holland 2040
	Landschappelijke waarde	• Openheid bevorderen, rust behouden • Strenge voorwaarden aan bebouwing in buitengebied • Intensieve recreatie, verkeer en parkeren concentreren aan de randen van de groene buffer • Geen voorstander uitbreiding Westelijk Havengebied in Houtrakpolder	Ja	Ontwikkelstrategie Bufferzone Amsterdam-Haarlem Strategische visie “Verbindend Groen” Beleidsregels Antennemasten en Telecommunicatie
	Toeristisch-recreatieve waarde	• Meer fiets- en wandelpaden en oevervéérbindingen • Creëren netwerk recreatief watergebruik • Verbreding agrarische functie • Ontwikkelen station Halfweg als toegangspoort groengebied • Stimuleren winteractiviteiten in groene buffer • Beter benutten recreatieve mogelijkheden oevers	Ja	Idem

economie (inclusief toerisme en intensieverecreatie)	Groei zakelijke dienstverlening	Ruimte voor vestiging nieuwe bedrijven door ontwikkeling Sugar City en Polanenpark	Ja	
	Groei kansen creatieve industrie			
	Stijging van (zakelijke) toerisme: aantal toeristen, verblijfsduur, spreiding over het jaar en bestedingen per dag Smart: - Een stijging van het aantal overnachtingen met gemiddeld 3% per jaar. - Een stijging van de uitgaven van de toerist per dag met gemiddeld 20% in 4 jaar. - Een betere spreiding van het aantal toeristen vanuit Amsterdam naar de Metropoolregio Amsterdam van 14% in 2007 naar 20% in 2015.	Ontwikkeling intensieve vormen van (verblijfs)recreatie Pontplein en omgeving		
	Overig	Op termijn revitalisering bedrijvigheid Haarlemmerstraatweg en verplaatsing locale bedrijven vanuit woonkernen naar bedrijventerreinen rond Halfweg	Ja	
wonen	Meer woningen Smart: 300.000 extra woningen in de MRA in de periode tot 2040	• Behalve ontwikkeling SpaarneBuiten (300 woningen) enkel nieuwbouw middels inbreiding en herstructurering (wijziging bedrijfsfunctie) binnen bebouwde kom van de bestaande kernen (met name Halfweg) • Uitbreiding woningvoorraad richt zich in de eerste plaats op de eigen bevolking • Verbetering woonkwaliteit Halfweg door afwaardering of omlegging N200	Ja	
	Gedifferentieerd bouwen	m.n. woningen voor jongeren en ouderen		• Nota Wonen

bereikbaarheid (randvoorwaardelijk)	Auto	• Verbeteren entrees gemeente • Afwaarderen N200 • Tegengaan sluipverkeer	Ja	
	(H)OV	Realisatie station maakt Halfweg-Zwanenburg en groengebied Houtrak goed bereikbaar	Ja	
	Fiets	Snelfietsroutes en meer recreatieve verbindingen	Ja	

Beleid Heemstede in relatie tot MRA ambities

Domein	**In MRA verband behoefte aan:**	**Concreet te bieden:**	**Beleid dat daarin voorziet:**	
			Structuurvisie	Ander beleid
landschap (inclusief natuur en dagrecreatie)	Versterken unieke groenblauwe omgeving (meer ontwikkelen als aantrekkelijke component om mensen te verleiden zich te vestigen / of als bezoeker)	• Vergroten gebruikswaarde landgoederen en groene gebieden in combinatie met het vergroten van de belevingswaarde van het cultureel erfgoed. • Versterken recreatief gebruik groene ruimte door stimulatie van duurzame vormen van recreatie.	De gemeente Heemstede heeft geen vigerende structuurvisie.	- herziening Beleidsstrategie Heemstede 2015 - bp Landgoederen en groene gebieden
	Natuurwaarde	Handhaven groenwaarde binnenstedelijk gebied		- herziening Beleidsstrategie Heemstede 2015
	Landschappelijke waarde	• Planologische bescherming landgoederen en groene gebieden • Overheveling eigendom en beheer groen van particuliere naar publieke sector		- herziening Beleidsstrategie Heemstede 2015 - bp Landgoederen en groene gebieden
	Toeristisch-recreatieve waarde	• Fietsverbinding Haarlemmermeer-Zandvoort • Ontsluiting en verbinding landgoederen en groene gebieden.		- herziening Beleidsstrategie Heemstede 2015
	Groei zakelijke dienstverlening	Economisch beleid is primair gericht op handhaving positie en voorzien in eigen behoefte De pijlers zijn: • Aandacht voor bedrijfsleven • Instandhouden winkelaanbod • Bevorderen lokale werkgelegenheid		Notitie economisch beleid Heemstede 2010-2015 en het bijbehorende actieprogramma

economie (inclusief toerisme en intensieve recreatie)	Groei kansen creatieve industrie			
	Stijging van (zakelijke) toerisme: aantal toeristen, verblijfsduur, spreiding over het jaar en bestedingen per dag Smart: - Een stijging van het aantal overnachtingen met gemiddeld 3% per jaar. - Een stijging van de uitgaven van de toerist per dag met gemiddeld 20% in 4 jaar. - Een betere spreiding van het aantal toeristen vanuit Amsterdam naar de Metropoolregio Amsterdam van 14% in 2007 naar 20% in 2015.			
wonen	Meer woningen Smart: 300.000 extra woningen in de MRA in de periode tot 2040	• Woningbouw primair afgestemd op lokale vraag (ca 1.100 tot 2020 en vervolgens ca. 300 tot 2040) • Bouwen binnen bestaand stedelijk gebied • Inspelen op vergrijzing, maar ook op jongere gezinnen met een wooncarrière		- herziening Beleidsstrategie Heemstede 2015 - Nota Wonen - WoON 2009
	Gedifferentieerd bouwen	Primair gericht op het bouwen van een- en meergezinswoningen in de middeldure en dure koopsector.		- Nota Wonen
		• Aandacht voor kwaliteit woon- en leefomgeving. • Bouwen met respect voor de landschappelijke en cultuurhistorische waarden (beschermend en toekomstgericht).		- herziening Beleidsstrategie Heemstede 2015

bereikbaarheid (randvoorwaardelijk)	Auto	• Bevorderen aanleg N206-A4 (Duinpolderweg) ter ontlasting van het Heemsteedse verkeersnetwerk • Aanpak problematiek N201 (Cruquiusweg- Kruisweg, Haarlemmermeer) • Vergroten parkeercapaciteit centrum		
	(H)OV	• Verbetering doorstroming R-netlijnen (vrije banen, voorrang, etc.) • Stimuleren (H)OV Haarlemmermeer-Schiphol en Zuidas, inclusief ondersteunend OV door bijv. optimalisering.		
	Fiets	• Stimuleren Fiets, completeren regionaal fietsnetwerk • Fietsverbinding van Hoofddorp naar Zandvoort		

Beleid Zandvoort in relatie tot MRA ambities

Domein	In MRA verband behoefte aan:	Concreet te bieden:	Beleid dat daarin voorziet:	
			Structuurvisie 2025	Toekomstvisie 2040
landschap (inclusief natuur en dagrecreatie)	Versterken unieke groenblauwe omgeving (meer ontwikkelen als aantrekkelijke component om mensen te verleiden zich te vestigen / of als bezoeker)	Kustversterking en kwaliteitsslag boulevardzone	Ja	Ja
	Natuurwaarde	Ecodukten en ecologische dynamiek Vergroten groenwaarde binnenstedelijk	Ja	Ja
	Landschappelijke waarde	Kwaliteitsimpuls strand	Ja	Ja
	Toeristisch-recreatieve waarde	• Project Duinpoort (entrees natuurgebieden) • Fietstoegankelijkheid AWD en NZKL • Wandelverbindingen Bentveld – duinen • Recreatie vergroten zonder natuurwaarden aan te tasten	Ja	Ja
		Onderdeel van de MRA	Ja	Ja
economie (inclusief toerisme en intensieve recreatie)	Groei zakelijke dienstverlening	Congrescentrum in de Sportpool (circuit)	Ja	Ja
	Groei kansen creatieve industrie			
	Stijging van (zakelijke) toerisme: aantal toeristen, verblijfsduur, spreiding over het jaar en bestedingen per dag Smart: - Een stijging van het aantal overnachtingen met gemiddeld 3% per jaar. - Een stijging van de uitgaven van de toerist per dag met gemiddeld 20% in 4 jaar.	Zandvoort Parel aan Zee + Verruimen aanbod voor badgasten Zonering van de kust van druk (n) naar leeg (z)	Ja	Ja
		Toerisme belangrijkste economische motor	Ja	Ja
		• Verblijfstoerisme ipv dagtoerisme • Focus op de “kritische toerist” • Jaarrond toerisme stimuleren	Ja	Ja
		Circuit toeristische impuls geven, uitbouwen tot Ontwikkelen Sportpool voor de regio, incl hotel- congres- parkeerfaciliteiten	Ja	Ja

	- Een betere spreiding van het aantal toeristen vanuit Amsterdam naar de Metropoolregio Amsterdam van 14% in 2007 naar 20% in 2015.			
wonen	Meer woningen Smart: 300.000 extra woningen in de MRA in de periode tot 2040	• Herstructureren bedrijventerreinen en verouderde sociale woningbouw (o.a. Tranendal) • Landelijk wonen in de Randstad • Woningbouw afgestemd op lokale mogelijkheden (+300 tot 2020) • Bouwen binnen de rode contouren • Inspelen op Vergrijzing	Ja	Ja
	Gedifferentieerd bouwen	• Evenwichtige bevolkingsopbouw (van krimp naar evenwicht) met aantrekken nieuwe inwoners van buiten de gemeente; verjongen is nodig. • Impuls aan kwaliteit en diversiteit van woon- en leefomgeving	Ja	Ja
		Goede concurrentiepositie tov omliggende gemeenten	Ja	Ja
		Versterken historische linten	Ja	Ja
bereikbaarheid (randvoorwaardelijk)	Auto	• Centrum verkeersluw maken (vorkstructuur) • Parkeergarage bij het NS station	Ja	Ja
	(H)OV	• Volwaardige Intercity verbinding • Stimuleren OV • Businfra langs het strand omzetten in tram/rails	Ja	Ja
	Fiets	• Stimuleren Fiets, completeren fietsnetwerk • Fietsverbindingen en "rondje Zandvoort" • Fietsverbinding naar Hoofddorp	Ja	Ja
		Passantenhaven / aanmeeropties vanaf zee	Ja	Ja
		Geen Luchthaven in zee	Ja	Ja

Bijlage 3: Bronnenlijst

Ruimtelijk beleid

Structuurvisies Zuid-Kennemerland

- Structuurvisie Haarlem 2020, vastgesteld gemeenteraad Haarlem 20 april 2005
- Structuurvisie de Zandvoort Parel aan Zee +, vastgesteld gemeenteraad Zandvoort 27 januari 2010
- Structuurvisie Kroon op de Regio (Bloemendaal), Vastgesteld gemeenteraad Bloemendaal november 2010
- Ontwerp Structuurvisie Gemeente Haarlemmerliede en Spaarnwoude, Samen naar '35, 30 maart 2012, Uitgave Gemeente Haarlemmeliede en Spaarnwoude, nog niet vastgesteld wel in procedure.

De gemeente Heemstede heeft geen vigerende structuurvisie. De informatie is met name gebaseerd op:

- herziening van de Beleidsstrategie Heemstede 2015, vastgesteld op 20 juli 2000,
- bestemmingsplan 'Landgoederen en groene gebieden', Heemstede, vastgesteld op 29 maart 2007

Rijk

- Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte, Nederland concurrerend, bereikbaar, leefbaar en veilig, Uitgave Min I&M, Vastgesteld minister I&M 13 maart 2012
- Structuurvisie Mainport Amsterdam Schiphol Haarlemmermeer (SMASH), Uitgave Min I&M, nog niet vastgesteld.
- Structuurvisie Noord-Zeekanaalgebied (NZKG)/Haven, Uitgave Min I&M, nog niet vastgesteld.

Provincie

- Structuurvisie Noord-Holland 2040, Kwaliteit door veelzijdigheid, vastgesteld Provinciale Staten juni 2010

MRA documenten

- Ontwikkelingsbeeld Noordvleugel 2040, regiegroep Noordvleugel 2040, uitgave Metropoolregio Amsterdam, vastgesteld 14 december 2007
- Gebiedsagenda Noordwest-Nederland, Metropoolregio Amsterdam, Noord-Holland en Flevoland, Jan de Graaf, uitgave november 2009

Structuurvisies gemeenten rondom Zuid-Kennemerland

- Structuurvisie Velsen 2015, vastgesteld door gemeenteraad Velsen op 19 december 2005
- Visie op Velsen 2025 "Kennisrijk werken in Velsen" vastgesteld door gemeenteraad op 24 april 2011 (deze visie vormt een opmaat tot de actualisatie van de Structuurvisie Velsen 2015)
- Structuurvisie Amsterdam 2040, Economisch sterk en duurzaam, vastgesteld gemeenteraad Amsterdam 17 februari 2011

- Ontwerp Structuurvisie Haarlemmermeer, in procedure, maart 2012
- Deelstructuurvisie Hoofddorp 2030, De nieuwe ruimtelijke opgave voor Hoofddorp, Voorontwerp januari 2012
- Structuurvisie Hillegom, vastgesteld gemeenteraad Hillegom 11 december 2008
- Intergemeentelijke Structuurvisie Greenport Duin- en Bollenstreek, vastgesteld door de raden van de zes greenportgemeenten, op 10 december (Hillegom) en op 17 december 2009 (Katwijk, Lisse, Noordwijk, Noordwijkerhout en Teylingen).

Sectoraal beleid

Natuur, Landschap en Recreatie

- De kracht van het Landschap, streefbeeld 2040 en Actieprogramma 2020 voor het Metroplitane Landschap, Uitgave Metropoolregio Amsterdam, Vastgesteld door 7e Noordvleugelconferentie 14 december 2007
- De kracht van het Landschap, Stand van Zaken Actieprogramma 2020 voor het Metropolitane Landschap, Uitgave Metropoolregio Amsterdam, Vastgesteld door 1e MRA-Conferentie 9 april 2009
- Leidraad Landschap en Cultuurhistorie, ontwikkelen met ruimtelijke kwaliteit, Uitgave Provincie Noord-Holland september 2010, Vastgesteld Provinciale Staten 21 juni 2010
- Rijksbufferzone Amsterdam-Haarlem, kernwaarden en opgaven metropolitane landschap, Uitgave Provincie Noord-Holland april 2012
- Intentieverklaring en plananalyse Binnenduinrand tussen Zee en Ringvaart, Onderdeel van het Metropolitane Landschap Uitgave provincie Noord-Holland februari 2011, Vastgesteld door ondertekening portefeuillehouders Provincie Noord-Holland, Haarlem, Bloemendaal, Haarlemmerliede en Spaarnwoude , Heemstede, Velsen, Zandvoort 21 februari 2011
- Plananalyse Binnenduinrand “Tussen zee en Ringvaart”, Bosch en Slabbers 2011
- Conceptvisie Spaarnwoude en Meerpolders over de Bufferzone Amsterdam-Haarlem, 2012
- Concept-werkboek Ontwikkelperspectief Binnenduinrand, Feddes-Olthof, 2012

Economie en Toerisme

- De economische kracht van de Noordvleugel van de randstad, Beleidsstudies Planburo voor de Leefomgeving (PBL): Otto Raspe, Anet Weterings en Frank van Oort, Uitgave 2010
- Actieplan toerisme en recreatie Zuid-Kennemerland, Analyse status quo, aanzet ontwikkelingsrichtingen en acties, Uitgave regionaal Economisch Overleg (REO), 13 april 2012 tussenrapportage
- Economische Agenda 2012-2015, Uitgave provincie Hoord-Holland, januari 2012
- De kantoren- en bedrijvenstrategie Haarlemmermeer, Uitgave gemeente Haarlemmermeer, Nog niet vastgesteld door gemeenteraad Haarlemmermeer
- De kracht van de metropoolregio Amsterdam, De Kennis en Innovatieagenda, Amsterdam Economic Board, november 2011

- Haarlemse Economische agenda 2012-2116 (vastgesteld door gemeentebestuur)
- Kantoren en bedrijvenuitvoeringstrategie 2010-2040 regio Haarlem-IJmond (Plabeka) (vastgesteld in gemeentebestuur Haarlem) en die voor 2010-2020 (vastgesteld in REO bestuurlijk overleg)
- Detailhandelstructuurvisie 2012-2022 regio Zuid-Kennemerland (concept besproken ambtelijk overleg REO).

Wonen

- Houdbaarheid Woningbehoefteprognoses Noordvleugel, Opdracht van min. I&M en BZK door ABF-Research, Uitgave 10 oktober 2011
- Regionaal Actieprogramma Zuid-Kennemerland/IJmond 2012 - 2015, Gewijzigd concept 8, 13 maart 2012
- Woonwensenonderzoek (WOON) Zuid-Kennemerland 2009, Explica, juni 2010;
- Regionale woonvisie Zuid-Kennemerland 2010: onderverdeling naar woonmilieus, maart 2004;
- Provinciale woonvisie 'Goed wonen in Noord-Holland', 25 mei 2010;
- Woonvisie "Haarlem: duurzame, ongedeelde woonstad" (het ontwerp ligt voor inspraak voor, vaststelling medio 2012);
- Kwalitatieve woningmarktverkenning 2010-2020 Noord-Holland, ABF, oktober 2010;
- Quickscan toekomstige behoefte aan woonmilieus, Companen, 25 april 2012.
- Fact Sheet Quick Scan verstedelijking MRA 2040 t.b.v. Intergemeentelijke Structuurscan ZuidKennemerland, 18 april 2012
- Atlas voor gemeenten, ("RegioFoto"), G. Marlet e.a., editie 2012.

Bereikbaarheid

- Deltaplan Bereikbaarheid, Vrijheid van bewegen, Uitgave Gemeente Haarlemmermeer, Vastgesteld gemeenteraad Haarlemmermeer 20 december 2011
- Metropoolregio Amsterdam duurzaam bereikbaar, Dilemma's en keuzen op weg naar 2040, Uitgave 2008 Metropoolregio Amsterdam
- Zuid-Kennemerland, bereikbaar door samenwerking, Regionale visie van de gemeenten Bloemendaal, Haarlem, Haarlemmerliede & Spaarnwoude, Heemstede, Zandvoort, Uitgave 2011, Vastgesteld gemeenteraad Haarlem, Heemstede, Bloemendaal, Haarlemmerliede en Spaarnwoude, Zandvoort
- Bereikbaarheid in de Metropoolregio Amsterdam, De gevolgen voor bereikbaarheid in een nieuwe ruimtelijk economische werkelijkheid
- Uitgave provincie Noord-Holland, Prorovincie Flevoland, gemeente Amsterdam, gemeente Almere, Stadsregio Amsterdam, Uitgave januari 2011, Conceptdocument versie 5
- Beter OV voor de Stadsregio Amsterdam, Discussiedocument gericht op meer en beter OV met dezelfde middelen, 16 mei 2012, Uitgave Stadsregio Amsterdam ism Strategy development Partners
- Werkprogramma 2012, Kennisinstituut voor Mobiliteitsbeleid, Min I&M, januari 2012

Bloemendaal

Gemeente Haarlemmerliede
en Spaarnwoude

Haarlem

Heemstede